

"HARMONIKUS GYERMEKKORÉRT"

ÓVODAI PEDAGÓGIAI

PROGRAM

VI. MÓDOSÍTOTT

Készült a HOP bevéálásának eredményeivel és a „Kompetencia – alapú oktatási programcsomag” részleges adaptálásával
2019.

Az óvoda neve: Kőbányai Bóbita Óvoda

Az óvoda címe: 1102 Budapest, Halom u.7/b.

Az óvoda fenntartója: Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat
1102. Budapest, Szent László tér 29.

Az Alapító Okirat száma: K/15508/5/2016/II

Az óvoda telefon- és fax száma: 262-8163

Az óvoda vezetője, a program benyújtója: Blattner Edit

Helye, ideje: Budapest, 2019. február 4.

Blattner Edit

Blattner Edit
óvodavezető

„Harmonikus Gyermekkorért” Óvodai Pedagógiai Program
Kőbányai Bóbita Óvoda
1102 Budapest, Halom utca 7/b.

A "Harmonikus Gyermekkorért" Óvodai Pedagógia Program

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezető.....	4
2. Gyermekkép, óvodakép.....	5
2.1. Gyermekkép	5
2.2. Óvodakép	5
2.2.1. Óvodánk környezetének jellemzői	5
2.2.2. Óvodai nevelésünk célja	6
2.2.3. Pedagógiai céljaink meghatározása.....	7
2.2.4. Nevelési elveink	8
3. Az óvodai nevelés feladatai	9
3.1. A nevelés általános feladatai	10
3.2. Egészségfejlesztési program működtetése, egészséges életmód alakítása	10
Az óvodapedagógus feladata.....	13
3.3. Érzelmi, erkölcsi és értékorientált nevelés, és szocializáció biztosítása	17
3.4. Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása, kommunikáció.....	23
3.5. Az iskolai életre való átmenet biztosítása	27
3.6. Integráció	29
3.6.1. Autizmus spektrumzavaros gyermekek integrálása	31
3.6.2. Down szindrómás gyermekek integrálása	34
3.7. Mérés – értékelés- a fejlődés nyomon követésének elveinek érvényesítése	36
4. Az óvodai élet megszervezésének elvei	36
4.1. Személyi feltételek	36
4.1.1. Fejlesztő pedagógus tevékenysége	37
4.1.2. Pedagógiai asszisztens tevékenysége	38
4.1.3. Pszichológus tevékenysége	38
4.2. Tárgyi feltételek	38
4.3. Az óvodai élet megszervezése.....	39
4.3.1. Befogadás.....	39
4.3.2. Napirend.....	40
4.3.3. Heti rend.....	41
4.4. Óvodánk kapcsolatrendszere.....	42
5. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógusok feladatai, fejlődés jellemzői az óvodáskor végére ...	43
5.1. Játék	43
5.2. Vers – mese	46
5.3. Ének – zene, énekes játék, tánc	49
5.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	51
5.5. Mozgás.....	54
5.6. Külső világ tevékeny megismerése	57
5.7. Munka jellegű tevékenységek	61
5.8. Tanulás.....	62
6. A gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek	65
7. Szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködési formái, továbbfejlesztésének lehetőségei	67
8. Óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens és dajka együttműködési formája.....	69
9. Nyilvánosságra hozatal	70
10. Mellékletek	71

1. BEVEZETŐ

Társadalmunkban és közoktatási rendszerünkben nagy változások történtek. Átalakultak az intézmények struktúrái, melyek az emberek mindennapi életének reformjához, az emberi kapcsolatok gyökeres átalakulásához vezettek.

Kormány 363/2012. (XII.17.) rendelete alapján az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja képezi a helyi nevelési programok alapját. Ez a rendelet (és a köznevelési törvény) kimondta, hogy minden óvoda saját pedagógiai program alapján kell, hogy dolgozzon. A mi óvodánk is elkészítette a „Harmonikus Gyermekkorért” helyi programot, melyet 2004-ben, majd azt követően még négyszer módosítottunk a változtatásoknak megfelelően.

Az Európai Unió minden polgárának a kompetenciák széles skálájával kell rendelkeznie ahhoz, hogy rugalmasan tudjon alkalmazkodni a gyorsan változó világhoz. Közös európai referenciák, elvek, ajánlások kerültek kidolgozásra, melyeket figyelembe vettünk programunk módosításakor.

2009-ben, majd 2012-ben és 2018-ban az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja is módosításra került.

2009-től óvodánk is gondoskodik sajátos nevelési igényű gyermekek ellátásáról. A fogadható gyermekek köre 2011-től kibővült a Down szindrómával élő és autista gyermekekkel.

A fenti okok miatt határozott úgy a testületünk, hogy a programunk értékeinek meghagyása mellett részlegesen adaptáljuk a kompetencia-alapú programcsomagot, valamint az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának változásait is beépítettük programunkba.

Pedagógiai Programunk (továbbiakban PP) sajátossága továbbra is, hogy gyermekközpontú. Kiemelten kezeljük az egyes gyermekek fejlődését.

Szeretnénk, ha ezzel a programmal kellemes élményeket szereznénk a hozzánk járó gyerekeknek és szüleinknek. Programunk akkor sikeres, ha a „mi” gyerekeink a többi európai országokban élő gyermekekkel szemben nem kerülnek versenyhátrányba az életpálya építésnél.

2. Gyermekkép, óvodakép

2.1. Gyermekkép

Olyan általános emberi értékek alapozását kezdjük meg, „melyben nem kisebbségekről és többségekről van szó, hanem emberekről, gyerekekről”. (Bakonyi Anna)

Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik egészségesek, értelmesek, szeretettel fordulnak környezetük és embertársaik felé, kreatívak, harmonikus személyiségűek és pozitív szemléletűek.

Az integrációban részt vevő gyermekeknél célunk, az egyéni képességek, fejlettségi szint mellett elérhető legjobb felnőttkori szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megalapozása.

Szent-Györgyi Albert hitvallását tartjuk mottónknak:

"Milyen embert is akarunk formálni?
A válasz egyszerű: egészséges testű, akaraterős,
jó ítéletű, értelmes, tette kész,
szép célokért hevülő és áldozó embereket,
akik meg tudják érteni és élni a szépet
és nagyot minden téren,
akik megértik a dolgok összefüggését,
akik átérzik azt, hogy emberi közösségben élnek,
amely csak a kölcsönösségen, méltányosságon
és jóakaraton épülhet".

Gyermekképünk megrajzolásánál az eltérő pedagógiai és pszichológiai irányzatok közös vonásait vettük figyelembe. Ezek szerint a gyermek, fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok és az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott hatások együttesen határozzák meg.

2.2. Óvodakép

2.2.1. Óvodánk környezetének jellemzői

Óvodánk 1976-ban épült Budapest X. kerületében, Kőbánya városközpontjában. Fenntartónk a Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat, mely működésünket finanszírozza. Az Alapító Okirat szerint hat csoporttal, mindig a törvényben meghatározott férőhellyel üzemelünk. Az óvodai csoportok kialakításánál a gyermekek életkorát, valamint a szülők igényeit is igyekszünk figyelembe venni. Óvodánk szakmailag teljesen, gazdaságilag részben önálló.

Intézményünkbe a környező utcákból, az Állomás utcai lakótelepről és az újonnan épült lakóparkokból érkeznek a gyerekek. A családok életszínvonalát a végtelenség jellemzi. Találkozunk elszegényedő családokkal, valamint jó anyagi körülmények között lévőkkel. Egyre ritkább a kétkeresős családmódel, jellemző a családok életszínvonalának romlása. Új kihívás elé állította nevelőtestületünket a migráns gyermekek megjelenése. Óvodánk sajátos arculatát ezek a makro- illetve mikro környezeti hatások erősen befolyásolják.

2.2.2. Óvodai nevelésünk célja

Az intézmény alaptevékenysége, szakágazati besorolása az Alapító Okiratban található.

Feladata továbbá szakértői véleménye alapján integráltan nevelhető-oktatható autista, Down szindrómával élő és a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenességével küzdő sajátos nevelési igényű gyerekek ellátása.

Ennek megvalósítása érdekében a következő célokat kell megvalósítani:

- A gyermekek sokoldalú, harmonikus személyiségfejlesztése.
- A gyermeki személyiség teljes kibontakoztatása, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok, valamint az egyenlő hozzáférés biztosítása.
- A gyermekek életkori és egyéni sajátosságaihoz, egyéni szükségleteihez igazodó képességfejlesztés megvalósítása.
- A családi nevelést kiegészítve a gyermek érzelmi, testi, értelmi és szociális fejlődésének biztosítása.
- Inkluzív pedagógia integráció, differenciálás megvalósítása.
- Tehetséggondozás.
- Innováció.
- Óvoda – Iskola átmenet megszervezése.
- Bölcsőde – Óvoda átmenet megszervezése.
- „Megőrizve továbbfejleszteni” a programunkat.

Programunkban az egészséges életmód biztosításán belül a mozgás, a játék és a kommunikációs nevelés kiemelt szerepet kap.

Konkrét céljaink elérése érdekében, kellő időt biztosítunk a játékra, kihasználva az évszakok adta lehetőségeket is az óvoda udvarán. A mindennapos testnevelés napi időtartalma 15-30 perc, amit lehetőség szerint a szabadban szervezünk meg, láb- és tartásjavító gyakorlatok beépítésével.

A szülők igényei alapján, aktív közreműködésükkel, az egészséges életmódot népszerűsítő programokat szervezünk.

Nyitott és rugalmas rendszerben szervezzük a gyermekek napi tevékenységét, ahol igazodunk az életkori, egyéni sajátosságokhoz, az egyéni szükségletekhez és az egyéni fejlődési ütemhez.

A napirend kialakításánál figyelembe vesszük, hogy a gyerekek elsődleges tevékenysége a játék, mely az óvodás gyermek elemi pszichikus szükséglete.

Biztosítjuk a gyermekként való élés lehetőségét, vagyis a folyamatos, önfelelt, szabad játék gazdag feltételrendszerét. Mi a játékot a személyiségfejlesztés legfontosabb eszközének tekintjük, kihasználjuk az ebben rejlő lehetőségeket. Öröm és sikerélmény elsődleges forrása. Megtanítjuk a játékeszközök használatára, segítünk a játékok megszervezésében, ha igénylik, együtt játszunk velük.

Az anyanyelvi nevelés hangsúlyozott szerepet kap a munkánk folyamán. Célunk, hogy rendszeres meséléssel, bábozással, dráma- és anyanyelvi játékokkal, népi hagyományokat felelevenítő mondókákkal, rigmusokkal, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemivel, meséivel alakítsuk ki a helyes viselkedést és a szép beszédet.

Szeretnénk elérni, hogy a gyermekek örömmel járjanak óvodába. Nevelőközösségünk folyamatos fejlesztő munkával, játékos módszerekkel nevel az iskolai életmódra nyitott, kreatív, magabiztos gyerekeket.

2.2.3. Pedagógiai céljaink meghatározása

1. A nemzeti kultúra hagyományai.
2. A magyar óvodapedagógia eddigi eredményei, a hazai óvodai neveléstörténet hagyományai.
3. Az ONOAP irányelvei.
4. PP-unk eddig elért eredményei, a PP bevéálási vizsgálatok tapasztalatai.
5. A Kompetencia alapú óvodai programcsomag részleges adaptálása
6. Inkluzív pedagógia cél és feladatrendszere.
7. A játék, az érzelmek, az erkölcs meghatározó szerepe. A játéktevékenység - benne a szerepjáték és bábozás, tanulás lehetőségeinek kiaknázása a szociális és mentálhigiénés problémák enyhítésére.
8. Környezettudatos magatartás kialakulásának elősegítése.
9. Mozgáskultúra, mozgáskoordináció fejlesztése – az ezek szempontjából fontos eszközök biztosítása és használata a nap folyamán.
10. Biztonságos környezet biztosítása.
11. Az iskolára alkalmasság fejlettségi szintjének meghatározása, közvetett segítség az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődéséhez.
12. A szociokulturális hátrányok miatt kommunikációs zavarokkal küzdő gyermekek beszédfejlesztése: metakommunikációs jelzések fontosságának megéreztetése, a kommunikációs készségek fejlesztése.
13. Az óvó- védő - szociális nevelő személyiségfejlesztő funkciók erősítése.
14. „Befogadó közeg” feltételeinek megteremtése, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést.

15. A gyermek nyitottságára építve hozzásegíteni ahhoz, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatózó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
16. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét.
17. A gyermeki fejlődés nyomon követésének szükségessége, különös figyelmet fordítva a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a különleges gondozást, sajátos nevelést igénylő, valamint tehetséges gyermekekre.
18. Minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy megkapja a neki megfelelő gondoskodást, és nevelést, tiszteletet, szeretetet, megbecsülést és bizalmat óvodánkban.

2.2.4. Nevelési elveink

Általános elvek

Testületünk a következő *általános* elveket fogadta el:

- Az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok tiszteletben tartása az egyenlő hozzáférés biztosításával. A gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezzé.
 - A gyermekközpontúság, melynek értelmezésében minden a gyermekért történik. A nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását.
 - A játék elsődlegességének. A játék – szabad képzettársításokat követő önkéntes folyamat- a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete. A tanulás, a munka jellegű tevékenységek is játékosak.
 - Az óvodapedagógus tudatos tervszerű munkája, amely a gyermeki aktivitásra és szabadságra épít, és megteremti a feltételeket az ismeretszerzéshez. Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.
 - Az esélyegyenlőség biztosítása, különös tekintettel a hátrányos helyzetű, SNI, BTM és migráns gyermekekre.
 - A befogadás, a másság felé fordulás, a különbözőségek elfogadás, a tolerancia, a segítőkészség természetes.
- Óvodai nevelésünk kerüli az átlag pedagógia eszközrendszerének alkalmazását és felvállalja a differenciálpedagógia, a speciál pedagógia cél- és eszközrendszerét.
- Gyermekek tehetségének kibontakoztatása.

- Megfelelő életvitel, egészséges életmód iránti igény megalapozása.
- Környezettudatos viselkedés kialakítása.
- A családokkal való együttműködés segítése.
- Pedagógiai innováció- újszerű pedagógiai módszerek megismerése és alkalmazása.

Helyi elvek

A helyi nevelési elveinket azok a tevékenységek határozzák meg, amelyeket kiemelt feladatként kezelünk, amelyek önálló arculatunkat is adják.

- A gyermeki fejlődés alapja a féltő, óvó, gondoskodó, szeretet a stabil, biztonságos környezet, a rugalmas szokásrendszer.
- Óvodánkban komplex nevelés folyik.
- Megfelelő életvitel, az egészséges életmód iránti igény kialakítása fontos elvünk.
- Az óvodában dolgozó emberek pozitív modellképek elve, mely a gyermekek és a szülők számára is útmutatást ad.
- Az önálló játéktevékenység, mely a játékot önmagáért való tevékenységként értelmezi. Játékon keresztül tanul, a valódi tudás, amit a gyerek cselekvésen keresztül sajátít el, amelyet képes alkalmazni képességei és készségei által.
- A természetes mozgások biztosítása, amely arra hivatott, hogy a gyermekek életkori sajátosságaiból fakadó mozgásigényét kielégítse.
- A kölcsönös kommunikáció, mely kölcsönösségre, kapcsolatteremtésre épít a gyermekek beszédfejlesztése érdekében. Az anyanyelvi nevelés áthatja óvodai nevelésünket.
- A szocializációs zavarok kompenzálása, melynek alapján az óvoda felvállalja a gyerekek szocializációs folyamatának tudatos, szakszerű irányítását. A társas kapcsolatok alakulásának is legfőbb eszköze a játék. A közösségi nevelés alapelve hogy minden gyermek találja meg a helyét a közösségben.
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében az önazonosság megőrzésének, ápolásának, erősítésének, társadalmi integrálásának biztosítása.
- Óvodapedagógusok, pedagógiai asszisztensek és dajkák együttműködése, mely különösen nagy szerepet kapnak az integrációs feladatok megvalósításában.

3. Az óvodai nevelés feladatai

Óvodai nevelésünk feladata a sokoldalú személyiségfejlesztés. Alapkonceptióknak megfelelően fókuszba kerül a játéktevékenység, az egészséges életmódra nevelésen belül a mozgáskultúra fejlesztése, az anyanyelvi nevelés folyamatában

a beszéd, a kommunikációs és kooperációs készségek erősítése, a szocializáció. Ezek a tevékenységek kapcsolódnak a környezet megismerését szolgáló neveléshez és a komplex esztétikai neveléshez. Ezek a területek biztosítják a kisgyermek számára azt a folyamatos tevékenységrendszert, amelynek során az óvodapedagógus segítségével kibontakoztathatja képességeit.

3.1. A nevelés általános feladatai

Nevelésünk alapja a gyermekek folyamatos megismerése, a fejlődés nyomon követése. Ez adja meg a fejlesztés talaját, azt a bázist, ahonnan folytathatjuk további teendőinket - figyelembe véve, hogy minden gyermek önálló személyiség. Alapvető feladatunknak tekintjük a gyerekek testi- és lelki szükségleteinek kielégítését, ezen belül:

- Gondozás, egészséges életmód alakítása: a kisgyermek olyan szükségleteit elégíti ki, amely elősegíti a növekedést, fejlődést, hozzájárul egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez, mentálhigiénés képességeinek kialakulásához.
- A érzelmi, erkölcsi, értékorientált közösségi nevelés és szocializáció: kapcsolatrendszere segíti a kisgyermek közösségi érzelmeinek, beállítódásának, magatartásának formálódását.
- Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés, mely a gyermekek életkorának megfelelően játékos formában valósul meg.

3.2. Egészségfejlesztési program működtetése, egészséges életmód alakítása

Az egészség modern értelmezése a testi, valamint a lelki és társkapcsolati jólétet, az aktív alkalmazkodó- és teljesítőképeségét foglalja magában, azaz: az egészség nem azonosítható a betegség hiányával.

Az egészség hármasság (testi, lelki, társkapcsolati) jellemzője megbonthatatlanul egybefonódik a személyiségfejlesztés feladatával, azaz: annak védelme, fejlesztése nem önálló nevelési feladat.

Az egészség védelme az egyén (saját) és a társadalom (közös) érdeke, abban a családnak, az egészségügyi szakszolgáltatnak, a köznevelési rendszernek és más érdekelt társadalmi szervezetnek alkotmányos feladata van.

Az egészséges életmód kialakítása terén a testi képességek fejlesztésére fektetjük a hangsúlyt:

- a gyermekek egészséges életmódjának egészségvédő szokásainak kialakítása,
- a szülők otthoni egészségnevelő feladatainak megerősítése,
- a gyerekek testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése,
- a harmonikus összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése,
- egészségvédelem (edzés, prevenció),

- a gyerek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges biztonságos környezet megteremtése,
- szükség esetén megfelelő szakembereket vonunk be – szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve (prevenciós, korrekciós testi, lelki nevelés),
- az óvodában dolgozók viselkedésének elemzése,
- az óvodai egészségügyi szolgálattal való együttműködése,
- a testi épség védelme, baleset megelőzés, a biztonságos óvoda kialakítása,
- a fertőzést megelőző magatartás kialakítása,
- környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása.

Az óvoda egészségvédő, egészségfejlesztő programjához tartoznak:

- A gyermekek egészséges életmódjának, egészségvédő szokásainak kialakítása.
- Az óvodapedagógusok és a nem pedagógus dolgozók viselkedésének elemei.
- A szülők otthoni egészségnevelő feladatai.
- A szülők szemléletformálása, közös egészségprogramok, sportnapok szervezése.
- Az óvoda Egészségügyi Szolgálattal való együttműködése (az óvoda mindennapos tevékenység között vizsgálja a gyermek testi fejlődését, fiziológiás állapotát, egészségi mutatóit, ellenőrzi a kötelező védőoltásokat, és az egészségügyileg problematikus gyermekeket orvosi kivizsgálásra irányítja).
- A gyermekek évenkénti szűrővizsgálatának megszervezése az Egészségügyi Szolgálat együttműködésével.
- Minden egészségügyi vizsgálat együttes védőnői és óvodapedagógusi előkészítést, megbeszélést igényel.

Az egészséges életmód, egészséges életvitel kialakításának, egészség fejlesztésének területei:

- a test gondozása,
- a testi szükségletek kielégítése,
- a testi épség védelme,
- az egészségvédelem, egészségmegőrzést megalapozó szokások alakítása, mozgásigény kielégítése (alapvető mozgásfunkciókban), testi képességek fejlesztése (emberi kapcsolatokhoz nélkülözhetetlen humán mozgáskultúrákban), szerepjátékok, együttes tevékenység, segítség, baleset megelőzés, fertőzést megelőző magatartás, egészséges életmód kialakítása,
- Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása, együttműködve a gyermekétkeztetést biztosító szolgáltatóval.

Az egészségnevelés fő területei még az óvodai közösségben megvalósuló szocializáció és szociális érzékenység fejlődése, fejlesztése. Az óvoda a második mintaadó közösség, az óvodapedagógus és a felnőtt személyek magatartása követendő példa.

Fontos feladatunk a nehezen szocializálódó, lassan érő, alacsonyabb értelmi szinten álló, érzelmileg sérült, higiénésen elhanyagolt, sajátos törődést igénylő gyerekekkel való foglalkozás. A szegénység, a szociális kirekesztettség miatti kétségbeesés, agresszió, depresszió észrevételének esetleges kezelése az elhanyagoltság, szeretethiány okozta gondok feltárása.

Ezek meghatározzák az óvodapedagógus szociohigiénés-, társas-, egészségvédő karakterét, viselkedési formáját.

Egészséges életmód kialakításának, egészség fejlesztésének területei óvodánkban:

Szomatikus nevelés

- Higiénés nevelés: - személyi higiéné,
- környezet higiéné.
- A betegségek megelőzésére nevelés, egészségmegőrzés szokásainak kialakítása.
- Mozgás, testedzés.
- Baleset megelőzésre nevelés, a biztonságos óvoda, és az óvodai programok kialakítása.

Pszichohigiénés nevelés

- Egészséges életvezetés.
- Stressz elhárítás.
- A gyermekek elleni esetleges erőszakos magatartás elhárítása.
- Érzelmi nevelés.
- Normatartás (adaptáció) elsajátítása és a tevékenység önellenőrzésének gyakorlása.

Szociohigiénés nevelés

- Kedvező társas-milő megteremtése.
- Kommunikációs nevelés, érintkezési zavarok.
- Szerepfeszültségek oldása.
- Egészségpropaganda.
- Társadalmi izoláció megelőzése.

Bántalmazó, erőszakos viselkedés megelőzése, kezelése

- Az egészséges lelki fejlődést és társas kapcsolatokat támogató pszichoszociális légkör megteremtése.
- Társas-érzelmi képességek fejlesztése.
- Konfliktuskezelési eszköztár megismertetése, gyakoroltatása.
- Speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása szakemberek együttműködésével.

Az óvodapedagógus feladata

- Az óvodapedagógus teremtsen meg az egészséges- és biztonságos óvodai környezetet a következő lehetőségek biztosításával: a játékeszközök és berendezések a teremben és az udvaron egyaránt a gyermekek mozgásigényének kielégítését szolgálják, ne legyenek balesetveszélyek!
- Egészségmegőrzést támogató környezet biztosítása.
- Hangsúlyozottan megelőző szemlélet.
- Szegregáció elvének és gyakorlatának elutasítása.
- Tárgyi környezet biztosítása: higiéné, baleset megelőzés, kulturált étkezés, zavartalan játék, szabad levegőn való tartózkodás biztosítása.
- Szülőkkel együttműködve biztosítani a gyermekek saját személyi felszerelését (törülköző, zsebkeendő, fésű, fogmosó felszerelés, tornafelszerelés, alvópárna).
- Speciális gondozási, prevenciós, korrekciós testi nevelési feladatok: pl.: gyümölcsnapok, gerinctorna, tartásjavító lábtorna.
- Biztosítson megfelelő időt a szokások elsajátítása terén a gyakorláshoz, különös tekintettel az SNI-s gyermekekre, hogy önmagukhoz mérten a lehető legnagyobb önállósággal étkezzenek, öltözködjenek, tisztálkodjanak.
- Legyen lehetőség folyamatos ivásra.
- Évszaknak megfelelően zuhanyozásra, pancsolásra,
- Alakítsa ki a nyugodt, szeretetteljes, kiegyensúlyozott légkört, gondoskodjon a gyerek megfelelő gondozottságáról, elégítse ki az óvodapedagógus a gyerek alapvető fizikai és érzelmi szükségleteit.
- Az egészségvédelem egészségmegőrző, megalapozó funkcióját alakítsa ki.
- Családban előforduló szenvedélybetegségek feltérképezése, szükség esetén szakemberek bevonásával szülői fórum, beszélgetés szervezése.
- A mozgásigény kielégítését szervezze meg az alapvető mozgásfunkciókban.
- A testi képességek fejlesztése az emberi kapcsolatokhoz nélkülözhetetlen humán mozgáskultúrákban.
- Tervezzen sétákat.
- Tervezze meg a beszoktatást, tisztázza a szülőkkel a beszoktatás területileg elfogadott elveit és folyamatát.

Táplálkozás terén fontos az óvodai és az otthoni étkezések összehangolása. A kulturált étkezést segítse a szép terítés, a fogásoknak megfelelő tányérok, poharak, evőeszközök használata. A várakozási időt próbálja lecsökkenteni!

A külön mosdóval rendelkező (kék + zöld) csoportok lehetőleg étkezzenek folyamatosan!

- Étkezés egészségmegőrző szokásainak alakítása.
- Ételallergiás gyermekeknek diétás étkezés biztosítása.
- Vallási okok miatt, speciális étrendet igénylő gyermekek étkezésének biztosítása.

Testápolásnál is fontos a szülői házzal való együttműködés! A gondozási szokások kialakításával tanítsa meg az óvodapedagógus a műveletek technikáját, teremtsen meg az önálló gyakorlás lehetőségeit!

Bőrápolás: - mosakodás szappannal; WC használata után, étkezések előtt, minden olyan esetben, amikor szükséges,
 - nyáron lábmosás, ebéd előtt zuhanyozás,
 - nyáron naptej, kendő, kalap használata,
 - bőrápolás krémmel, ha szükséges.

Hajápolás: - fésülködés felkelésnél, de naponta többször, ha szükséges.

Fogmosás: - ebéd után, ill. szükség esetén bármikor.

Körömápolás: - körömkefével, rövidre vágni, ha szükséges.

Orr, fül, hallójárat, dobhártya: - védelmére nevelés.

WC használat: - minden mosdóban függönnyel elválasztva biztosítani kell az intim helyzetet, figyelni kell, hogy elérhető legyen a WC papír.

Fiúk esetében a piszoár használatára ösztönzés.

Öltözködés: - célszerű és többretegű legyen. Váltócipő, váltóruha az udvarra. Szervezett mozgásos tevékenységhez külön póló, kismadrág és cipő.

Ábrázoló tevékenységekhez megfelelő kötény vagy ing.

Mozgás terén biztosítsa a komfortérzetet, a természetes mozgáskedv fenntartását, és rendszeres mozgással az egészséges életvitel kialakítását a következők figyelembevételével:

- a felfokozott mozgás igény kielégítése
- fizikai állóképesség fejlesztése,
- nagy- és finommozgások, testséma, fizikális erőnlét fejlesztése,
- egyensúlyfejlesztés,
- lateralitás fejlesztése, a dominancia erősítése,
- szem-, kéz-, láb koordináció,
- ritmusérzék fejlesztése,
- a vizuális és auditív fejlesztést alapozó mozgások gyakoroltatása,
- a test koordinációját alakító mozgások fejlesztése,
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése,
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése,
- pantomimika fejlesztése,
- mozgásos észlelés,
- térpercepció kialakítása.

Szervezzon sétákat a környező parkokba, könyvtárba, múzeumba.

Biztosítsa az óvodások részére szervezett versenyeken a részvételt.

Edzés: - légfürdő, zuhany: - fokozatosan,

Pihenés - Alvás

Szellőztetéssel, a külső ingerek kiküszöbölésével, a szoros ruhadarabok oldásával és az ágyak egymástól való megfelelő távolságra helyezésével biztosítsa az óvodapedagógus a pihenés lehetőségét.

Szervezze meg az óvodapedagógus a gyerekek számára adekvát rendszeres életritmust. Biztosítsa az alapvetően helyes szokások kialakulását, mely segíti a biztonságot nyújtó normarendszer kialakítását.

Jelentős feladat a megfelelő életvitel, az egészséges életmód iránti igény kialakítása.

A napirend stabil pontjai: a déli étkezés, az udvari játék, a játéktevékenység időtartama. Rugalmas pontok: a reggelizés módja, a biológiai szükségletek kielégítése, az időjáráshoz való alkalmazkodás. A napirendnek igazodnia kell a különböző tevékenységekhez és a gyermekek egyéni szükségleteihez.

A heti rendet a napirendhez hasonló rugalmas és stabil pontok biztosításával állítsa össze az óvodapedagógus. Ennek fő szempontjai: minden nap biztosítani kell a mozgásfejlesztést. A felajánlott és választható, foglalkozásokat, tevékenységeket úgy kell megszervezni, hogy naponta legyen lehetőség a szabadjáték keretein belül a művészeti tevékenységek gyakorlására és a kommunikációs képességek gyakorlására. A heti rendnek biztosítani kell a feltételeket a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével.

A gyermek tevékenységei

Táplálkozás:

- a gyerekek lehetőleg minden ételt kóstoljanak meg, ismerjenek meg néhány új ételt,
- folyadékot a nap folyamán bármikor ihatnak,
- rendszeresen fogyasszanak lehetőleg idényjellegű gyümölcsöt, zöldséget,
- zöldségek és gyümölcsök illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése,
- esztétikusan terítsenek,
- szerezzenek ismereteket az egészséges táplálkozásról, és gyakorolják a kulturált étkezés szabályait.

Testápolás, öltözködés:

- rendszeresen és szükség esetén kezet mosnak,
- hajukat szükség szerint megfésülik,
- a körmüket körömkefével kitisztítják,
- déli étkezés után fogaikat megmossák,
- fogápoló eszközeiket tisztán tartják.

- ruhájukat rendben tartják,
- szükség szerint öltöznek, vetkőznek,
- ruhájuk ujját feltűrik, gombokat begombolják, cipőfűzőjüket bekötik.

Pihenés:

- tisztálkodás után levetkőznek, és játékaikat megkeresve lefekszenek,
- aki nem alszik, nyugodtan pihen, nem zavarja társait.

Mozgás, edzés:

- örömmel vesznek részt a szabad levegőn szervezett mozgásos tevékenységben, élnek az évszakok adta lehetőségekkel,
- kialakul igényük a mozgásos életmódra, az egészséget károsító magatartásformák elkerülésére.

Módszertani alapelvek

- a tevékenységek megszervezése során alkalmazkodjon az óvodapedagógus a gyermek egyéni fejlődésének üteméhez,
- törekedjen az óvodapedagógus a családi és óvodai gondozási szokások összehangolására,
- törekedjen az óvodapedagógus a kapcsolatfelvétel során a bensőséges helyzetek kihasználására,
- biztosítsa az esélyegyenlőséget.

Fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- az egészséges életmóddal kapcsolatos szokások érettségüknek megfelelően szilárduljanak meg,
- egészségvédő, balesetmegelőző, szabályt követő magatartás,
- a változó természeti és kulturális feltételekhez alkalmazkodó viselkedés,
- az emberi kapcsolatok tiszteletben tartása, udvarias (segítő) viselkedés,
- az életvédelmi és baleset-megelőzési magatartás tudnivalóinak ismerete, rizikóhelyzetek elkerülése,
- rendszeres egészségi ellenőrző vizsgálatok elvégzésének és a gondozás-ápolás módjainak elfogadása,
- a gyermekek egyre több ismeretet szerezzenek szervezetük működéséről, az egészségvédelem alapkérdéseiről (kórokozók, fertőzés, betegség, táplálkozás, aktív mozgás, pihenés, az érzékszervek higiénije és védelme),
- önállóan mosakodjanak, törölközzenek, körömkefével tisztítsák körmeiket, ruhájuk ujját fel- és letűrjék, gomboljanak, kapcsoljanak,
- használják önállóan a WC-t, ügyeljenek a mosdó rendjére, a tisztálkodási eszközöket tegyék a helyére,
- mossanak önállóan fogat, a fogápoló szereket tartsák tisztán,
- hajukat tartsák rendben,
- a zsebkendőt helyesen használják, tüsszentéskor, köhögéskor tegyék a szájuk elé.

Önkiszolgálás

- teljes biztonsággal lássák el magukat,
- segítsenek az ágyak elrakásában,
- mindennapi szükségletüket életkoruknak megfelelően elégítsék ki.

Étkezés

- viselkedjenek kulturáltan,
- igényeljék az esztétikát, és helyesen használják az evőeszközöket.

Öltözködés

- önállóan, megfelelő sorrendben öltözzenek, vetkőzzenek,
- holmijukat, ágyneműjüket hajtogatva tegyék el,
- cipőjüket kössék meg, ruhaneműjükkel gondosan bánjanak,
- ha fáznak, vagy melegük van, jelezzék.

A környezet rendben tartása

- ügyeljenek a rendre, gondozottságra,
- csendesen nyissák, csukják az ajtókat,
- vegyék észre a rendetlenséget, és szüntessék meg,
- legyenek derűsek, érdeklődők, nyitottak.

Mozgás

- mozgásuk legyen harmonikus, a mozgás koordinációja, finommotorikája, téri tájékozódása életkori sajátosságainak megfelelő fejlettségi szintet mutasson.

3.3. Érzelmi és erkölcsi, és értékorientált közösségi nevelés, szocializáció biztosítása

Az óvodáskorú gyerekeket az érzelmek vezérik. Ezért kell, hogy pozitív, kedvező hatások élmények érjék. A gyermekeket körülvevő személyek állandósága ad biztonságot, természetes támaszt. Az óvoda alkalmazottai és a gyermek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be.

Az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása során a gyermek nyitottságára, és az alapvető szükségletek kielégítésére építünk. Alapvető szükségletnek tekintjük a következőket óvodánkban:

- mozgásigény és egyéb biológiai és fiziológiai szükségletek,
- érzelmi biztonság,
- szeretet,
- szociális szükségletek (társas kapcsolatok, barátságok),
- különbözőségek elfogadása, tisztelete,
- dicséret, elismerés, tisztelet, megbecsülés iránti igény,
- kíváncsiság, tudásvágy,

- esztétikai szükségletetek,
- alkotásvágy, felfedezésvágy,
- önmegvalósítás és önkifejezés szükséglete,
- nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, szülőföldhöz és családhoz való kötődés szükséglete.

Ezeket a feladatokat a következőképpen valósítjuk meg:

- már az óvodába lépéskor pozitív érzelmi hatásokat biztosítunk (óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens, dajka – gyermek, gyermek – gyermek),
- segítjük “én” tudatuk és önérvényesítő törekvéseik kibontakoztatását,
- a másság, különbözőségek elfogadására példát nyújtunk,
- erkölcsi, akarat tulajdonságaikat fejlesztjük a közös élménynyújtás során,
- a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, sajátos nevelési igényű, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű valamint a beilleszkedési, tanulási magatartási zavarral küzdő gyermekek megsegítésére szükség esetén szakemberekkel konzultálunk,
- lehetőséget biztosítunk szűkebb és tágabb környezetének megismeréséhez,
- a keresztény kulturális értékek megalapozása, amely a nemzeti identitástudat, a hazaszeretet, a szülőföldhöz való kötődés alapja.

Óvodánk programjában az érzelmi biztonság, a harmonikus személyiségfejlesztés jelentős szerepet kap.

Az óvodapedagógus feladatai

- a leendő kiscsoportos óvodapedagógus gyűjtsön információkat, ismerje meg az óvodába kerülő gyereket (családlátogatás, meghívás közös játékra az óvodában),
- vegye fel a kapcsolatot a bölcsődei gondozónőkkel, az óvoda pszichológusával, fejlesztő pedagógusával, védőnővel,
- törekedjen arra, hogy a szocializációs folyamatot hátráltató, befolyásoló, veszélyeztető környezeti hatásokat, ártalmakat csökkentse,
- érje el, hogy a gyermekcsoport türelmesen, toleránsan, "előítélet" nélkül fogadja el a gyermeki személyiség másságát, különbözőségét. Tudatosan erősítse meg a gyermekekben, hogy pozitív tulajdonsága mindenkinek lehet és van,
- tegyen meg minden tőle telhetőt annak érdekében, hogy a gyermekek megtalálják helyüket a csoportban,
- érje el, hogy a gátlásos, szorongó, agresszív gyerek is aktív tagja legyen a csoportnak,
- erősítse a szociális viselkedéshez szükséges komponensfajtaikat, különös tekintettel az SNI-s, BTM-es gyermekekre (szükségletetek, hajlamok, pozitív attitűdök, meggyőződések, rutinok, szokások, minták, készségek, ismeretek),
- az arra rászoruló gyermekeket segítse a fejlődésben, és szorosán működjön együtt a gyermek fejlődése érdekében az óvodában dolgozó szakemberekkel,

- ápolja, gondozza a jó képességű, tehetséges gyermek személyiségének fejlődését,
- segítse elő, hogy a mindennapi óvodai élet perszonális, interperszonális kapcsolatában (felnőtt - gyermek; gyermek - gyermek) pozitív módon fejlődjön, alakuljon a gyermek "én tudatának" egészséges folyamata,
- érje el, hogy minta- és modellkövetés hatására kialakuljon, megszilárduljon a társ kapcsolat legmagasabb foka, az együttműködés,
- kísérelje figyelemmel az alá-, fölé-, mellérendelt baráti- és társas kapcsolatok alakulását,
- ösztönözze a gyermekeket arra, hogy kölcsönös belátással mondjanak le, fogadják el, vagy késleltetve valósítsák meg elképzeléseiket, gondolataikat, ötleteiket, érdekeiket,
- adjon mintát a gyermeknek a konfliktusok kezelésére, megoldására, a kudarc, a veszítés, a nyereség "sportszerű" átélésére,
- érje el a mindennapi közös tevékenységek, tapasztalatok, élmények által, hogy a gyermekekben az erkölcsi, akarati tulajdonságok kialakuljanak,
- adjon mintát a felszabadult megnyilatkozásra: a gyermekek beszélgetésébe tapintatosan bekapcsolódva, az adott témáról, szituációtól függően mondja el élményeit,
- biztosítsa a feltételeket és ösztönözze a gyermekeket az óvodai ünnepekre való közös, tevékeny készülődésre,
- törekedjen a gyermek identitásának kialakítására, megerősítésére a jeles napok, néphagyományok felelevenítésével, a zöld napok közös megünneplésével,
- minden spontán és tudatosan szervezett szituációt használjon fel, hogy a gyermekek rácsodálkozzanak a természetben és társadalomban rejlő szépségre, jóságra,
- tartsa számon a távollévőket, a tartósan hiányzó gyermekekre gondoljanak, tudassák vele, hogy visszavárják (képeslap küldése, stb.),
- erősítse a társas együttélés alapvető szokásait (köszönés, visszaköszönés, megköszönés, kérés),
- szervezzen minél több drámajátékot a közösségi érzések erősítésére.

Gyermekek tevékenységei

- különböző tevékenységekben aktívan vesznek részt képességeiknek megfelelően, melyet többségében maguk választanak meg,
- alkalmazkodnak szabályokhoz, együttműködnek társaikkal, felnőttekkel játékban, munkajellegű tevékenységekben, tanulási szituációkban,
- ötleteiket, észrevételeiket, élményeiket megosztják a közösséggel,
- önállóan mozognak a csoportszobában és azon kívüli helyiségekben (öltöző, mosdó),
- naponta számon tartják egymást,

- figyelnek egymásra, beleélik magukat más gyerekek helyzetébe,
- baráti kapcsolatokat alakítanak ki,
- konfliktusokat megoldanak, elhárítanak,
- megvigasztalják egymást, szükség esetén segítséget kérnek és/vagy adnak egymásnak,
- önállóan vállalnak és teljesítenek feladatot,
- szükség esetén lemondanak saját elgondolásaikról, illetve elfogadják azokat,
- elfogadják a másságot (eltérő külsőt, beszédet, szokatlan viselkedést, stb.),
- türelmesek egymással, elviselnek fárasztóbb, a szokottnál nehezebb helyzeteket,
- verbális kapcsolatot alakítanak ki felnőttekkel és társaikkal,
- részt vesznek ünnepek előkészítésében és az ünnepeken, melyekre meghívják
 - az ünnep jellegétől függően - a szüleiket, vagy más csoportközösséget; ajándékokat készítenek,
- a társas érintkezés és együttélés alapvető szokásait alkalmazzák.

Módszertani alapelvek

- az óvodapedagógus törekszik a gyermek tűrő- és konfliktusmegoldó képességének fejlesztésére,
- tartsa tiszteletben az óvodapedagógus a család elsődleges nevelési szerepét,
- törekedjen a pozitív érzelmet kiváltó szocializációra,
- az óvodapedagógus modellhatása biztosítsa a pozitív erkölcsi érzelmek kialakulását.

Fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- aktívan vesznek részt közös tevékenységekben,
- adott tevékenység által megkívánt magatartásformát elfogadják,
- észreveszik, ha valakinek szüksége van segítségre, önállóan keresik a segítségnyújtás megfelelő formáit,
- számba veszik a csoport tagjait, ha tudják, közlik a hiányzás okát,
- a társas együttélés és érintkezés alapvető normáinak eleget tesznek,
- az óvodapedagógus és társaik közlését türelemmel hallgatják,
- megértéssel fogadják társaik szokatlan megnyilvánulásait,
- kialakul bennük a csoport iránti érdeklődés, szükségletté válik a közös tevékenység,
- együtt éreznek társaikkal, érdekli őket társaik mondanivalója,
- egy, vagy néhány társuk iránt barátságot mutatnak,
- bíznak önmagukban és társaikban,
- kísérletet tesznek a konfliktus megoldására,

- elfogadják és követik az óvodapedagógus kéréseit, alapvető metakommunikatív jelzéseit felismerik és alkalmazkodnak hozzá,
- a közösség számára vállalnak és végeznek önként, vagy kérésre hasznos feladatot,
- képesek elképzeléseiket módosítani, halasztani, ha erre szükség van.

Erkölcsei nevelés:

Az erkölcs, azaz a morál, olyan szabályok, minták együttese, melyek az emberek magatartását, viselkedését szabályozzák önmaga és környezete számára kedvező irányba azaz: közös értékek felé mutatva.

Az óvodapedagógus feladatai

- alakítsa ki az együtt élés helyes szokásait, mely alapja az erkölcsi nevelésnek,
- figyeljen arra, hogy az egyes szokások, együttélési normák elfogadása, betartása nem azonos időben zajlik az azonos életkorú gyerekeknél,
- segítse elő a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önállóság, önfegyelem, kitartás, felelősség, szabálytudat) fejlődését,
- segítse elő a szokás- és normarendszer megalapozását,
- ügyeljen arra, hogy az egyes értékek, szabályok felnőtt általi megítélése azonos legyen,
- kellő pedagógiai érzékenységgel, a gyermekek ismeretében döntse el, mely szokások illeszthetők az egyes gyerekekhez és mely differenciált bánásmód segíti a fejlődésüket,
- törekedjen arra, hogy a gyerekek önmagukat tudják értékelni, lássák be tetteik helyességét vagy annak tévedéseit is,
- az egymással ellentétes szemléletű családok gyermekeit megfelelő módszerekkel kezelje,
- rendelkezzen interkulturális- integrációs szemlélettel.

Gyermekek tevékenységei

- figyelnek egymásra,
- segítik egymást,
- legyen a mindennapok része az együttélés szabályainak betartása.

Módszertani alapelvek

- tartsa tiszteletbe az óvodapedagógus a máságot, különbözőséget,
- személyisége legyen befogadó,
- következetes magatartással a kialakított szabályokat és elfogadott normákat ellenőrizze.

Fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- az erkölcsi nevelés áthatja a gyermekek életét,
- az eltérő szokásokat, életmódokat, nyelveket megszokják a gyerekek,
- helyesen értékelik magukat, tisztában vannak tetteik következményeivel, belátják esetleges tévedéseiket,
- erkölcsi tulajdonságaik (együttérzés, önzetlenség, segítőkészség), akarati tényezőik (önállóság, önfegyelem, kitartás, szabálytudat, feladattudat) kialakultak.

Értékorientált közösségi nevelés

Ünnepeink

Az ünnepek jelentős események óvodánk életében. Minden gyermek életében fontosak a közös élmények, melyek erősítik a közösséghez való tartozás érzését, megerősítik a hagyományokat, és kiemelkednek az óvoda mindennapi életéből.

Korcsoport Ünnepek	Kiscsoport	Középső csoport	Nagycsoport
Nemzeti ünnepeink	Az intézmény lobogózása, csoportokban a gyermekekkel közös ünnepi dekoráció készítése, a faliújságokon az ünnepel kapcsolatos aktuális irodalmi anyag megjelenítése a szülők számára.		
Mikulás	Az óvodapedagógus a gyerekekkel közösen feldíszíti a csoportszobát. A gyerekek dalokkal, versekkel várják a Mikulást.	Az óvodapedagógus a gyerekekkel közösen feldíszíti a csoportszobát. A gyerekek dalokkal, versekkel várják a Mikulást. A gyerekek apró ajándékot készítenek a Mikulásnak.	Az óvodapedagógus a gyerekekkel közösen feldíszíti a csoportszobát. A gyerekek dalokkal, versekkel várják a Mikulást. A gyerekek ajándékot készítenek a Mikulásnak.
Karácsony	Ünnepi készülődés, kézműves délután a szülőkkel közösen. Az óvodapedagógus a gyerekekkel közösen feldíszíti a csoportszobát, és karácsonyváro naptárt készít. A gyerekek ajándékot készítenek a családnak. A gyerekek karácsonyfa-díszeket készítenek folyamatosan az óvoda és a család fenyőfájára.	Ünnepi készülődés, kézműves délután a szülőkkel közösen. Az óvodapedagógus a gyerekekkel közösen feldíszíti a csoportszobát, és karácsonyváro naptárt készít. A gyerekek ajándékot készítenek a családnak. A gyerekek karácsonyfa-díszeket készítenek folyamatosan az óvoda és a család fenyőfájára. Az óvónők szervezik meg a központi karácsonyi ünnepséget.	Ünnepi készülődés, kézműves délután a szülőkkel közösen. Az óvodapedagógus a gyerekekkel közösen feldíszíti a csoportszobát, és karácsonyváro naptárt készít. A gyerekek ajándékot készítenek a családnak. A gyerekek karácsonyfa-díszeket készítenek folyamatosan az óvoda és a család fenyőfájára.

Korcsoport Ünnepek	Kiscsoport	Középső csoport	Nagycsoport
Farsang	Az óvodapedagógusok és gyermekek közösen díszítik a csoportszobát. Álarcot, maszkot, jelmezeket barkácsolnak. A farsangi mulatságot délelőtt tartjuk.		
Víz Világnap- ja	Az ünnephez kapcsolódó barkácsolás a csoportok életkorához alkalmazkodva. Közös dekorálás, az ünnephez kapcsolódó játékok szervezése.		
Húsvét	Ünnepi készülődés, kézműves délután a szülőkkel közösen. Az óvodapedagógus megismerteti a gyerekeket a húsvéti néphagyományokkal. A gyerekekkel közösen fessen húsvéti tojást. Lehetőleg minél több változatos technikával ismertesse meg a gyerekeket.		
Föld Napja	Az ünnephez kapcsolódó barkácsolás a csoportok életkorához alkalmazkodva. Közös dekorálás, az ünnephez kapcsolódó játékok szervezése. Délután a szülőkkel közösen kertészkedés, ültetés.		
Anyák napja	Anyák napi kiállítás szervezése a gyerekek munkáiból. A gyerekek kedveskedjenek ajándékkal édesanyjuknak.		
Madarak és Fák Napja	Az ünnephez kapcsolódó barkácsolás a csoportok életkorához alkalmazkodva. Közös dekorálás, az ünnephez kapcsolódó játékok szervezése.		
Tanévbúcsú- zató	Amennyiben a csoport összetétele vegyes (kiscsoport), egy-egy énekkel, verssel, dalos játékkal búcsúztatják a ballagókat.	Amennyiben a csoport összetétele vegyes (középső-nagycsoport), egy-egy énekkel, verssel, dalos játékkal búcsúztatják a ballagókat.	A búcsúzó nagycsoportosok aktív részvételével szervezze meg az óvodapedagógus a ballagók műsorát
Gyereknapi Bóbita Napok	Az óvodapedagógus szervezzen a szülők részvételével közös játszódélutánt, ahol különböző tevékenységek végzésére van lehetőség minden csoportban (pl.: ügyességi játékok, sorverseny, barkácsolás, néptánc).		

Hagyományaink

- Anyák napjára "Ovi-Galéria" szervezése a gyermekek munkáiból.
- Bóbita Napok (gyereknapi és évbúcsúzó) megszervezése.
- Közös kézműves délutánok és kirándulások, sportversenyek megszervezése a gyerekekkel.
- Sportverseny a szülőkkel, gyerekekkel.

3.4. Anyanyelvi- értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása, kommunikáció

Az értelmi fejlesztést a gyermekek életkorának megfelelő játékos formában, változatos módszerekkel és eszközökkel valósítjuk meg. Az értelmi nevelés feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása. A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás (szokások kialakítása),

- spontán játékos tapasztalatszerzés,
- gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, kezdeményezések és foglalkozások,
- gyakorlati probléma- és feladatmegoldás.

Kiemelten kezeljük az anyanyelvi- és kommunikációs nevelést, mint az óvodai nevelőtevékenység egészét átfogó területet:

- alakítjuk kommunikációs képességeiket,
- figyelmet fordítunk a beszédkezdő fenntartására, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések érvényesülésére, a válaszok igénylésére, metakommunikációs jelzések fontosságának megéreztetésére. Naponta mesélünk, verselünk, mesekönyveket nézegetünk.
- Más kultúrából érkező gyermekeknél saját kultúrájuk, nyelvük védelme mellett megismertetjük a magyar nyelvvel, kultúrával.

Az óvoda a gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, valamint az életkori sajátosságokra építi az értelemi nevelést.

Csak kellő nyelvi fejlettséggel rendelkező gyermekek lesznek képesek az alapkulturtechnikák elsajátítására. Ezért helyezünk nagy súlyt a tapasztalatok, érzelmek, gondolatok szóbeli kifejezésére, a kommunikációs képességek és az önkifejezés eszközeinek fejlesztésére programunkban.

Az óvodapedagógus feladatai

- az óvodapedagógus a magyar nyelv szabályainak megfelelően beszéljen,
- vegye figyelembe a család beszédkulturáját,
- tervezze tudatosan írásban az anyanyelvi nevelést a következő területeken:
 - hangutánzás, légző-gyakorlatok,
 - hallásfejlesztő gyakorlatok,
 - ajak- és nyelvgyakorlatok,
 - hangfelismerés,
 - hosszú - rövid magánhangzók gyakorlása,
 - anyanyelvi játékok,
 - bábozás,
 - dramatizálás,
 - drámajátékok,
- alakítsa ki a nyelvi kommunikációs helyzetek alapvető feltételeit (beszédkezdő, képességfejlesztés, szókincs, hangzásbeli-, mondatalkotási sajátosságok ismerete),
- kísérelje figyelemmel a gyermekek egyéni beszéd-sajátosságait,
- biztosítson érzelmileg telített, nyugodt légkört a beszédkezdő kialakulásához,
- személyes példával formálja a kommunikáló felek beállítódását és viszonyát,
- kapcsolatteremtésnél használja, illetve használtassa az udvariasság nyelvi- és nem nyelvi formáit,

- segítse elő a szocializációt, pótolva a családi nevelés hiányosságait,
- változatos tevékenységformák felkínálásával, példamutató beszéddel közvetítse a magyar nyelv értékeit a migráns gyermekek számára,
- oldott, feszültségmentes beszélő környezet megteremtése, ingerek közvetítése, amely növeli a nem magyar ajkú gyerekek beszédbátorságát és fejleszti nyelvi kifejezőképességüket, verbális és nem verbális képességeiket,
- alakítsa ki a gyermek kreatív interakciós képességét,
- alapozza meg a személyiség pszichés beállítódását (az elfogadás, az együttműködés, önállóság, találékonyság, kapcsolatfelvétel és - alakítás),
- éreztesse meg a humort, és annak határait,
- az óvoda logopédusánál folyamatosan tájékozódjon a foglalkozásra járó gyermekek fejlődéséről,
- használja a világ befogadásának elérhetősége programcsomag által felkínált játékokat, (KOMP)
- ismerje meg néphagyományainkat és közvetítse annak értékeit,
- keltse fel az írott nyelv iránti érdeklődést,
- ösztönözze a gyermekeket saját vers- és mesealkotásra, önkifejezésre,
- ismertessen meg a gyermekekkel a népi, klasszikus és kortárs irodalmi műveket is.

Gyermeki tevékenységek:

- gondolatait szavakba önti, az új szavakat más-más helyzetekben, más szövegek környezetben, más összefüggésben is használja,
- utánzással elsajátítja a magyar nyelv sajátosságait,
- a kommunikáció során megvalósítja szándékát,
- élményeit verbális és nem verbális eszközökkel idézi fel és játssza újra (szerepjáték),
- érzelmeit érthetően kifejezi a metakommunikációs elemek alkalmazásával,
- beszédértése, aktív- és passzív szókinccse fejlődik, növekszik a globális megértés képessége,
- szívesen játszik anyanyelvi játékokat, melynek során fejlődik légzéstechnikája, hallása, auditív ritmusérzéke, emlékezete, mozgása, verbális – szeriális emlékezete,
- értik, és megfelelően alkalmazzák a humort.

Módszertani alapelvek:

- teremtsen lehetőséget a folyamatos beszéd gyakorlására minden gyermeknél,
- érvényesítse az óvodapedagógus a modell szerepét az anyanyelv szabályainak alkalmazása során,
- igyekezzék megelőzni az iskolai kommunikációs zavarokat.

Fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- a gyerekek egyéni fejlettségüknek megfelelően szívesen beszélnek főképpen arról, ami összefügg saját cselekvésükkel, a velük megtörtént eseményekkel,
- ismerik a környezetükhöz tartozó tárgyak és a megszokott jelenségek nevét,
- ismerik azokat a legfontosabb szavakat, amelyek a tárgyak, személyek szembe-tűnő tulajdonságait, mozgását, cselekvését jelölik; a megismert új szavakat, kifejezéseket, szófordulatokat más hasonló beszédhelyzetekben alkalmazzák,
- a tárgyi és személyi környezetükkel kapcsolatos gondolataikat (történeket, emlékeket, vágyakat) összefüggően fejezik ki,
- helyesen alkalmazzák a magyar nyelv sajátosságait,
- a beszédhangokat egymástól megkülönböztetve pontosan hallják,
- a magánhangzókat és a mássalhangzókat tisztán ejtik,
- a gyerekek bátran, szívesen beszélnek; elmondják az élményeiket,
- a megismert szavakat, kifejezéseket, szófordulatokat a szokásostól eltérő beszédhelyzetben is jelentésüknek megfelelően értik és használják,
- gondolataikat érthetően, összefüggően tudják kifejezni: közölnek, leírnak, mesélnek; nem használnak fölösleges kötőszavakat,
- társaik beszédére odafigyelnek, és igénylik, hogy őket is figyelmesen meghallgassák; alkalmazzák a párbeszéd jellegzetes fordulatait, a figyelemfelhívást, a köszönést, udvariassági kifejezéseket,
- helyesen használják a jelen és a múlt idejű igéket, a képzőket, a ragokat, a határozott és határozatlan névelőt,
- helyesen használják a névmásokat, a névutókat, a jövő idejű igéket és az ige-módokat,
- a beszédhelyzethez illeszkedően, és az anyanyelvnek megfelelő hanglejtéssel használják az állító és tagadó mondatokat, a felkiáltást, a felszólítást, az óhajtást,
- a gyerekek aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket,
- elbeszélésük folyamatos, de gyakran még nem követik a történések logikai, időbeli sorrendjét,
- páros és csoportos beszédhelyzetekben megfelelő beszédfordulatokkal és viselkedési formákkal teremtik meg és tartják fenn a kapcsolatot,
- nyugodtan, figyelmesen tudják végighallgatni az óvodapedagógust; ha párbeszédben vesznek részt, többnyire végigvárják a másik nyilatkozását; saját kérdésüket, válaszukat, kiegészítő gondolataikat ahhoz igazítják,
- kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, hangerejű- és sebességű beszéd,
- beszédüket személyiségüknek és az aktuális helyzet által kiválasztott érzelmeknek megfelelő természetes gesztusokkal, arcjátékkal kísérik,
- tisztán ejtenek minden beszédhangot.

Funkcionális eszközök felsorolása:

- mese és verseskönyvek, lexikonok, egyéb ismeretterjesztő könyvek,
- sík, ujj- és kesztyűbábok,
- dramatizáláshoz szükséges eszközök,
- színes fólia képek az anyanyelvi neveléshez,
- társasjátékok,
- CD, diafilmek, vetítövásznon.

3.5. Az iskolai életre való átmenet biztosítása

Az óvodai nevelésünk céljainak feladatainak teljesítésével biztosítja a gyermek személyiségének harmonikus fejlődését és így elősegíti a gyermek iskolára alkalmassá tételét.

A belső érés, a családi és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermek többségét testi, lelki, szociális képességük fejlettsége alkalmassá teszi az iskolakezdésre. Figyelembe vesszük az öröklött adottságokat, a környezeti hatásokat, az egyéni fejlődés törvényszerűségeit.

Ezt a folyamatot rugalmasan kezeljük, a köznevelési törvény előírásainak megfelelően. A gyermekek többsége 6-7 éves korára eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Amennyiben kétség merül fel az iskolára való alkalmasság megítélésében, szakértői bizottság vizsgálatát kérjük.

Az óvó-védő funkcióban szem előtt tartjuk, hogy a játékra szánjuk a legtöbb időt és ellene vagyunk minden olyan tevékenységnek, ami „óvodaidegen” és a gyerek kifáradásához, túlterheléséhez vezethet. A szülők ez irányú kéréseit – a gyermekek érdekében – nem vállaljuk fel.

Az iskolai életre való átmenet segítése érdekében a következőket vesszük figyelembe:

Biológiai alkalmasság terén

- ép idegrendszer
- ép érzékszervek
- fejlett testalkat
- élettani teherbírás

Testi és mozgásfejlettség

- mozgáskoordináció összerendezettség, motoros képességek, téri tájékozódás nagymozgással cselekvés szintjén
- kialakult, összerendezett finommozgás (rajzolás, festés, mintázás, kézimunka)
- csont és izomrendszer fejlettsége

Beszédfejllettség terén*Nyelvhasználat*

- alakilag, tartalmilag értelmes beszédű
- általánosan tájékozott (családtagok, rokonság, lakcím, napszak, évszak, hét napjai)
- helyhatározók, névutók, mesénél a mondatok tartalmilag kapcsolódnak egymáshoz
- ok-okozati összefüggések, időrendi kifejezések
- tiszta beszéd, nyelvtani alkalmazás szintje
- megfelelő szókincs, jó kifejezőképesség
- összefüggő folyamatos beszéd

Verbális kommunikáció

- beszédértés
- nyelvi kifejezőképesség

Érzelmi akarati élet terén

- megfelelő önuralom
- kiegyensúlyozott érzelem
- képes elviselni, hogy nem mindig éri sikerélmény
- tudatos koncentrált szándékos figyelem (10-15'), kitartás
- alakuló feladattudat
- alakuló szándékos emlékezet

Értelmi fejlettség terén

- megfelelő ismeretek
- érdeklődés, kíváncsiság, érett gondolkodás, tud tulajdonságokat elkülöníteni, nem összességében észlel valamit
- képes hatos számkörben színtől, formától, mérettől, kiterjedéstől függetlenül mennyiségeket észlelni
- jó emlékezet, melyet már nem csak az érzelem irányít
- probléma-megoldási készség, lényeglátás
- analóg gondolkodási készség

Értelmi képesség kognitív szféra

- gondolkodási ismeretek: fogalomismeret, tájékozottság, összehasonlítás-megkülönböztetés, következtetés, analízis, szintézis, számfogalom, téri időbeli viszonyok, szimmetria

Érzékszervi szféra

- testséma ismeret, hallásérzékelés, látásérzékelés, tapintásérzékelés, koordinációs működés (kéz, láb, szem), kinezetikus érzékelés, keresztcsatornák működése, téri irányok, relációk, időérzékelés

Szociális érettség terén

Társas kapcsolatok, játék, viselkedés, neveltségi szint

- tágabb gyermekközösséghez tud alkalmazkodni, illeszkedni
- igényli a közösséget
- elfogadja és betartja a szabályokat
- az életkorának megfelelő az önállósága, önkiszolgálása
- az életkorának megfelelő feladattudat, feladattartás, munka-érettség
- szabályok betartása
- értékek elfogadása
- megfelelő magatartás
- empátikus közeledés a másik felé
- a felnőttek irányításának elfogadása
- tapasztalat a vezető és a vezetett szerepekről
- megbízások elfogadása
- az életkornak megfelelő erkölcsi megítélő képesség, udvariasság, alkalmazkodás

Az itt jelölt képességfajták szerinti fejlesztés képezi óvodánkban az óvoda-iskola átmenet alapját.

Az óvodának az átmenet érdekében szorosan együtt kell működni az iskolával. Rendszeres hospitálásokat, látogatásokat, szülői fórumokat, szülői értekezletet tartunk a szülők szemléletének formálása érdekében.

3.6. Integráció

Az integráció az inkluzív pedagógia azon része, amely a többségtől bármilyen szempontból eltérő egyénének elfogadását és a többséggel történő együttélését jelenti.

Az esélyegyenlőség magában foglalja a másság elfogadását, azaz egy olyan másik személynek egyenlő társként történő elfogadását, aki a mindennapi életben, átlagos jellemzőkkel mérve, eltérő személyiség, és akit eltérése miatt a közösségből való kirekesztés veszélye fenyeget. Minősítsük olyan élethelyzetűnek, akinek életminősége a környezete alakításával vagy sajátos neveléssel-oktatással javítható.

- A gyermeknek joga van ahhoz, hogy megkapja a neki megfelelő gondoskodást, nevelést. Olyan nyitott és rugalmas rendszerben fejlődhessen, mely igazodik egyéni szükségleteihez, életkori és egyéni sajátosságaihoz, fejlődési üteméhez.
- A gyermek fejlődésének alapja, hogy féltő, óvó, gondoskodó szeretet, folyamatos stabil biztonság vegye körül. Egyéni differenciált bánásmód szükséges a személyes bensőséges kapcsolat kialakításához, amely minden gyermeket megillet.

- A sajátos nevelési igényű (SNI) gyermek is teljes értékű ember. Joga, hogy megfelelő, elfogadó, ugyanakkor fejlesztő hatású környezetben éljen, fejlődjön. Olyan pedagógiai környezetet kell kialakítani, ahol a másság, különbözőségek elfogadása mindenkinek természetessé válik.
- Minden gyermek más, minden gyermeket a maga szintje és képességei szerint szükséges nevelni, fejleszteni. Az inkluzív szemlélet az egyénre szabott pedagógiai gyakorlatban, folyamatos visszacsatolásban, nyomon követésben realizálódik.

Az inkluzív szemlélet gyakorlatban történő kifejeződése és eszköze a differenciálás. A differenciálás segítségével a személyiség a maga útját bejárva képes fejlődni.

Ebbe a szemléletbe beletartozik az átlagos fejlődési ütemű, átlagtól eltérő, a más kultúrából érkező, különleges gondozású, tehetséges és a SNI gyerek is.

Óvodánkban előforduló nemzetiségi és migrációs populációt kiemelten kezeljük.

- A személyiségfejlesztéshez az első interakciós tér, a szülői ház nevelési szokásainak, elvárásainak megismerése, és a vele való kapcsolat kiépítése, a nevelői hatások együttes hatásának kifejtése érdekében, amely különösen fontos a migráns gyermekek esetében.
- Minden óvodás gyermeknek egyenlő esélyt kell kapnia képességeinek maximális szintű fejlesztéséhez.
- Olyan célokat, feladatokat határozzunk meg, amelyek kellő segítséggel, megtámogatottsággal és egyénre tervezett fejlesztő munkával a migráns gyerekek számára is teljesíthetők.
- Más kultúrák megismertetésével csökkentjük a migráns gyerekek testi, lelki, szociális előítéletekből származó kirekesztettség érzését.

Az inkluzív nevelés, integrációból adódó többlet feladatok megoldásánál nemcsak az óvodapedagógusokra, hanem a pedagógiai asszisztensekre és dajkákra is fontos szerep hárul. Kapcsolatuk, viszonyuk, kommunikációjuk, együttműködésük különösen nagy hangsúlyt kell, hogy kapjon.

Az óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens és dajka feladata:

- A másság elfogadtatása a gyermekközösséggel, hangsúlyozza, hogy a fogyatékkal élő gyermek nem beteg, hanem más: más az életmódja, más a teljesítménye, több segítséget igényel.
- A gyermek és szülő méltóságát tiszteletben tartsa.
- A családok, gyermekek elfogadása, feléjük szakmai alázattal való közeledés.
- A gyermekek érdekeinek szem előtt tartása.

- A gyermekek figyelmének felhívása arra, hogy a közös élet, a játékos mindennapok során milyen körülmény, környezet mellett fogja ő is jól érezni magát a csoportban.
- Törekedjen toleranciával, empátikus magatartással partnerkapcsolat kialakítására a szülőkkel.
- Valósítson meg tervezett, tudatos, kezdeményező kommunikációt a szülőkkel.
- Segítse elő a teljes személyiség fejlődését.
- Biztosítsa a gyermek számára a legoptimálisabb fejlődést biztosító érzelmi légkört, biztonságot.
- Támasszon olyan elvárásokat a gyermek felé, melyek teljesítőképeiségeit nem haladja meg.
- Helyezzen nagy hangsúlyt a befogadásra kerülő gyermek tapasztalati világa, élményanyaga, tudásszintje, képessége megismerésére mind a sajátos nevelési igényű, mind a migráns gyermek esetében.

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrációja az akadályozott és az ép gyermekek számára egyaránt komoly előnyökkel járhat. A kisgyermekek sokkal toleránsabbak, sokkal pozitívabban fordulnak sérült társaikhoz, mint a felnőttek. Korán megtanulják elfogadni a különbségeket, sokkal érzékenyebbé válnak mások nehézségei iránt. Az integráció lehetőséget nyújt arra is, hogy megtanulják az önzetlen segítségadást, megalapozódik bennük a mások iránti felelősségérzet, empátia.

Fontosnak tartjuk a védőnőkkel való intenzívebb kapcsolat kiépítését, az együttműködési tapasztalatok felhasználását a kapcsolatteremtésben.

Testületünk elkészítette az Esélyegyenlőségi programját. Ennek a tervnek megvalósításával az óvodánkba járó gyermekek nevelésének és oktatásának sikeressége érdekében munkálkodunk.

3.6.1. Autizmus spektrumzavaros gyermekek integrálása

Az autizmus a szociális, kognitív és kommunikációs készségek fejlődésének minőségi zavara, amely a személyiség fejlődésének egészét átható, úgy nevezett pervazív zavar. Hátterében egyértelműen organikus okok állnak.

Az autista gyermekek speciális fejlesztésének nevelési céljai és alapelvei:

Figyelembe véve a gyermek életkorát és egyéni sajátosságait, eltérő fejlődési ütemét

- elősegíteni a gyermek sokoldalú, harmonikus fejlődését,
- a gyermeki személyiség minél teljesebb kibontakoztatását,
- a gyermek egészséges életmódra szoktatását,
- a szülők támogatását és tehermentesítését a speciális nevelés során,
- a gyermek érezze magát jól és biztonságban.

Az óvodai nevelés célja az elemi adaptív viselkedések kialakítása:

- szociális, kommunikációs készségek célzott fejlesztése,
- az autizusból és a társuló fogyatékoságokból eredő fejlődési elmaradások lehetséges célirányos kompenzálása,
- a sztereotip, inadekvát viselkedések kialakulásának megelőzése, illetve korrekciója,
- a fogyatékoság specifikus, protetikus, augmentatív környezet, eszközök, módszerek és szokásrendszer kialakítása, használatának elsajátítása.

Fő fejlesztési területekhez kapcsolódó feladatok:

Kommunikáció és szociális viselkedés

- szociális kapcsolatteremtés elemeinek tanítása,
- metakommunikációs jelek, helyzetek értelmezésének megtanítása,
- beszéd vagy ennek hiányában alternatív, vizuális eszközzel történő kommunikáció használatának tanítása,
- tanítási helyzetben szükséges elemi szociális viselkedés kialakítása,
- augmentatív kommunikációs eszközök használatának tanítása mindennapi élethelyzetekben, a protetikus környezet részeként.

Fejlődési funkció elmaradások

- alapvető önkiszolgálási készségek kialakítása (étkezés, öltözés, tisztálkodás)

Korai kognitív funkciók

- elemi logikai műveletek, fogalmak, összefüggések tanítása,
- szociális kognitív készségek fejlesztése,
- egyszerű aktivitásformák kialakítása strukturált keretek között,
- általánosítás képességének fejlesztése,
- az elsajátított képességek önálló használatának tanítása,
- az elsajátított képességek más összefüggésben való használata,

Viselkedésproblémák kezelése, megelőzése, alternatív viselkedések kialakítása

- kétszemélyes tanítási helyzetben való részvétel viselkedési elemeinek kialakítása,
- csoportba való beilleszkedés kialakítása,
- óvodán kívüli környezethez való adaptív viselkedés kialakítása.

Autista gyermek erőssége, melyre a fejlesztése során építeni lehet:

- a megfelelő szintű vizuális információt általában érti,
- tanult rutinokhoz, szabályokhoz alkalmazkodik,
- jó mechanikus memóriával rendelkezik,
- megfelelő környezetben, érdeklődésének megfelelő témánál kiemelkedő koncentráció és kitartás jellemzi,
- egyes, nem szociális tartalmú területeken relatíve jó képességekkel rendelkezik (pl. memoriter, zene).

Nehézségek és kognitív problémák, amelyekkel számolni kell a fejlesztés során:

- szenzoros információfeldolgozás zavarai,
- figyelemzavar,
- utánzási képesség sérülése,
- percepció, vizuomotoros koordinációs problémák,
- analízis, szintézis műveletek problémája,
- lényegkiemelés, problémamegoldó gondolkodás sérülése,
- általánosítás, a tanultak új helyzetben való alkalmazásának problémája,
- emlékezetfelidézési problémák (szociális tartalmaknál és személyes élményeknél),
- nehézségek már ismert tudásanyagban szociális elem bevezetésekor vagy új körülmények közötti alkalmazáskor,
- a feladat céljainak nem értése,
- a reális jövőre irányultság hiánya,
- énkép, éntudat fejlődésének zavara,
- a valóság téves értelmezése, felfogása,
- realitás és fantázia összetévesztése,
- szóbeli utasítások félreértése, különösen a többértelmű, elvont kifejezések, többtagú utasítások esetén,
- képességek, ismeretek kreatív alkalmazásának hiánya,
- szociálisan inadekvát viszonyulás a társakhoz,
- strukturálatlan időben passzivitás, reaktív viselkedésproblémák,
- félelmek, fóbiák (gyakran – más által megszokott – hétköznapi tárgyról, hangoktól).

Az óvodapedagógus feladatai:

- az óvodában töltött teljes időtartam alatt támogató és strukturált, kompenzáló segédeszközként működő biztonságos környezet biztosítása,
 - szoros együttműködés a családdal, a fejlesztésben segítséget nyújtó szakemberekkel,
 - a nevelés során érzékenyen vegye tekintetbe az autista gyermeket nevelő család szempontjait, figyelembe véve annak makro- és mikrotársadalmi pozícióit, valamint belső struktúráját,
 - a gyermek egyéni fejlesztési tervének kidolgozásakor a szülők és a család igényeit, kéréseit mindenkor tartsa szem előtt – a gyermek képességeinek megfelelő realitásokon belül,
 - széles körű ismeretekkel rendelkezzen a módszertani alapelvekről, a megfelelő terápiás, illetve oktató-nevelő módszerekről,
- folyamatosan képezze magát, hogy megfeleljen a gyermek speciális szükségletiből fakadó igényeknek.

Nevelőmunkát segítő eszközök:

- Szocializációt és kommunikációt fejlesztő eszközök:

Bábok, képek, képeskönyvek, szerepjáték eszközök, fejlesztőjátékok, táblajáték.

- Mozgásfejlesztő eszközök:

Greisswald I.,II.,III., padok, ugrózsámolyok, Body-Roll; különböző méretű és funkciójú labdák, karikák, szalag, bot, babzsák; mászó-, húzókötel, magasugró léc; udvari mozgásfejlesztő mászókák; Wesco mozgásfejlesztő készletek; Tölcsér, ugráló, bója, füles labda, AYRES-eszközök, gördeszka, hinta, trambulín, ejtőernyő.

3.6.2. Down szindrómás gyermekek integrálása

Az értelmi fogyatékoság a központi idegrendszer fejlődését befolyásoló örökletes hatások eredőjeként alakul ki, amelynek következtében az általános értelmi képesség az adott népesség átlagától – az első életévektől kezdve – számottevően elmarad, és amely miatt az önálló életvezetés jelentősen akadályozott.

Az értelmileg akadályozott egyén az átlagosnál lényegesen alacsonyabb mentális képességekkel bír, jelentősen akadályozott társadalmi cselekvőképessége, adaptív (alkalmazkodási) nehézséggel küzd.

A Down szindrómával élő gyermekek speciális fejlesztésének nevelési céljai és alapelvei:

Az értelmileg akadályozott gyermekek óvodai nevelése során a kis lépések elvét alkalmazva, a gyermekekre jellemző cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe véve olyan képességfejlesztést kell megvalósítani, amely kellő időt, alkalmat biztosít:

- az alapmozgások kialakítására, fejlesztésére,
- a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztésére, a beszédmegértés fejlesztésére, az aktív szókincs bővítésére, a grammatikai rendszer kiépítésére,
- az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására,
- az adekvát játékhasználat elsajátítására,
- a kognitív funkciók fejlesztésére.

Down szindrómával élő gyermek erőssége, melyre a fejlesztése során építeni lehet:

- utánzó képességük nagyon jó,
- pozitív érzelmi beállítottságúak,
- az agresszivitás egyáltalán nem jellemző rájuk,
- viszonylag jó a beszédkészletük és a verbális figyelmük,
- érzelmi biztonságban jól motiválható.

Nehézségek és kognitív problémák, amelyekkel számolni kell a fejlesztés során:

- mozgásuk bizonytalan, ügyetlen, kevésbé harmonikus,
- jellemző a tartáshiba, izomtónus zavara,
- könnyen fáradnak, jellemzően kicsit lusták,
- magasabb ingerküszöb,
- finommotorikájuk, testsémájuk fejletlen,
- jellegzetes fejlődési ugrópontok, szintek elmosódnak,
- az egyes funkciók széles határok között jelennek meg,
- bizonytalan auditív figyelem,
- figyelme ingadozó,
- tanulási tempója lassú, folytonos stimulálás szükséges.

Az óvodapedagógus feladatai

- szoros együttműködés a fejlesztést segítő szakemberekkel,
- együttműködés a szülőkkel, családdal (azonos követelmények, elvárások stb.)
- segítse a gyermek önállósodását,
- a gyermek fejlődési sajátosságait figyelembe véve reális követelményeket támasszon,
- ismerje azokat a módszereket, alapelveket, amelyek a gyermek optimális fejlesztése céljából elengedhetetlenek,
- a sikeres tanulás érdekében biztosítsa a testközeli kapcsolatot,
- a fejlesztés során törekedjen a kis lépésben haladásra, a gyakori ismétlésre,
- következetesen várja el a gyermektől azt, amit már tud, amire képes.

Nevelőmunkát segítő eszközök:

- Mozgásfejlesztő eszközök:

Greisswald I.,II.,III., padok, ugrózsámolyok, Body-Roll; különböző méretű és funkciójú labdák, karikák, szalag, bot, babzsák; mászó-, húzókötel, magasugró lécz; udvari mozgásfejlesztő mászóakák; Wesco mozgásfejlesztő készletek; Tölcsér, ugráló, bója, füles labda, AYRES-eszközök, gördeszka, hinta, ejtőernyő, trambulín, Bobath labda, Bobath henger, hordó, pedalo egyensúlyozók, lépcsők, csúszda, mókuserék.

- Szocializációt és kommunikációt fejlesztő eszközök:

Bábok, képek, képeskönyvek, szerepjáték eszközök, fejlesztőjátékok, táblajáték, hangszerek, hanghordozó eszközök, kártyák, Montessori és Ravensburger játékok.

- Finommotorikát fejlesztő eszközök:

Gyurma, homok, festék, formatáblák, fűzőlapok, golyók, gyöngyök, tornyok.

3.7. Mérés – értékelés- a fejlődés nyomon követésének elveinek érvényesítése

A mérés óvodánkban azt jelenti, hogy olyan eljárásokat alkalmazunk, amelyek eredményeképpen eljutunk a megismeréshez. A cél az, hogy minél több ismeretet kapjunk a gyerekekről, és mindezt természetes élethelyzetből merítve, nem kiemelve őt a játék vagy egyéb tevékenysége alól.

Legfontosabb módszerünk, a megfigyelés. Fontos, hogy a mérés ne gátolja, hanem segítse a gyermek szabad fejlődését.

Elvünk, hogy a fejlődésben bármeddig el lehet jutni, a képességek nem egyszerre és nem egyenletesen fejlődnek. A rendszer nem standard jellegű, nincs végcél, a különböző szinteknek egyformán létjogosultságuk van, a gyermek részfunkciói részeredményeket mutatnak. Ha egy gyermek eléri az iskolára való alkalmasság szintjét, akkor is van lehetősége a továbbfejlődésre óvodánkban.

A gyermekek fejlődésének nyomon követése a testületünk által jóváhagyott egyéni mérőlapokon, az IMIP-ben meghatározott formában és időszakonként történik.

4. Az óvodai élet megszervezésének elvei

4.1. Személyi feltételek

Óvodánkban 6⁰⁰-18⁰⁰ óráig rugalmas beosztásban állandóan óvodapedagógus foglalkozik a gyerekekkel.

Létszámunk 14 fő óvodapedagógus, ebből 1 fő vezető, 1 fő fejlesztőpedagógus, 12 fő óvodapedagógus.

- 2 fő pedagógiai asszisztens
- 1 pszichológus heti 20 órában, melyből kötelező óraszám 11 óra,
- 6 szakképzett dajka,
- 1 óvodatitkár,
- 3 fő kiegészítő személyzet (kertész, takarító, konyhás) dolgozik óvodánkban.

Nevelő munkánkat közvetlenül segíti:

- 1 fő logopédus (óraszám függ az ellátandó gyermekek számától)
- 1 fő utazó gyógypedagógus (óraszám függ az ellátandó gyermekek számától).
- 1 fő utazó logopédus (óraszám függ az ellátandó gyermekek számától).

A gyermekek rendszeres egészségügyi vizsgálatának, szűrésének érdekében gyermekorvos, fogorvos és védőnő látogatja intézményünket.

Óvodánk nevelőtestülete rendelkezik a programunk megvalósításához szükséges ismerettel, tudással. Munkánkat 2013. szeptember 1-jétől pedagógiai asszisztensek is segítik.

Sajátos nevelési igényű gyermek fogadása esetén biztosítjuk utazó gyógypedagógus részvételét a fejlesztésben.

A továbbképzések a jövőben is a fő feladataink megvalósítását szolgálják az évenként elfogadott továbbképzési terv szerint.

4.1.1. Fejlesztő pedagógus tevékenysége

- a gyermekek képességeinek differenciált fejlesztése,
- az esélyegyenlőség biztosítása,
- a tehetséges gyerekek kiszűrése,
- az egyéni képességek figyelembevételével a legmegfelelőbb iskolatípusba való beiskolázás segítése,
- az ép intellektusú, a részképeség zavarokkal küzdő gyermekek problémáinak feltárása, fejlesztése,
- a tanulási zavarok megelőzése,
- a hátrányokkal érkező gyerekek preventív és korrekciós differenciált fejlesztése kiemelten a HHH-s és a BTM-s gyermekek esetében.

Fejlesztőpedagógus feladatai

- egyéni fejlesztési tervek készítése a foglalkozások időrendi- és tartalmi egyeztetése az óvoda logopédusával, pszichológusával, a gyermek óvodapedagógusaival,
- folyamatos kapcsolattartás a családokkal, az óvodapedagógusokkal, az intézmény vezetőjével, logopédussal, pszichológussal, utazó gyógypedagógussal, pedagógiai asszisztenssel. A kölcsönös tájékoztatás és tapasztalatcsere lehetőségeinek biztosítása,
- óvodapedagógusokkal, pszichológussal, logopédussal közösen a részképeség-gyengeséggel, zavarokkal küzdő gyermekek kiszűrése,
- ezeknek a gyerekeknek ellátása fejlesztő pedagógiai foglalkozások keretében, egyéni és csoportos formában,
- bizonyos esetekben külső szakemberekkel való kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás,
- segítségadás a beiskolázás optimális időpontjának megállapításában.

Feladatait részletesen a munkaköri leírás tartalmazza (SZMSZ melléklet).

Dokumentációja:

- egyéni haladási napló, mely tartalmazza az egyéni fejlesztési terveket, foglalkozások dokumentációját,
- fejlesztési napló, mely tartalmazza a névsort, munka ütemezését, regisztrációs naplót, fogadóórák dokumentálását, MSSST szűrések összesítését,
- az elvégzett szűrések dokumentumai.

Mérései:

- MSSST szűrés azoknál a gyermekeknél, akik az adott év augusztus 31-ig betöltik 5. életévüket,
- egyéb vizsgálatokat szükség szerint, kompetenciájának megfelelően végzi.

4.1.2. Pedagógiai asszisztens tevékenysége

Feladata az intézményben folyó nevelőmunka segítése az óvodapedagógus irányítása mellett. A családi nevelés kiegészítése. Az óvodáskorú gyerekek testi-lelki-szellemi gondozása, nevelése, fejlesztése, oktatása.

A gondjaira bízott gyermekek testi épségének megóvása, szükségleteinek ellátása, fejlődésük optimális segítése.

Főbb tevékenységének részletes felsorolását a munkaköri leírás tartalmazza.

4.1.3. Pszichológus tevékenysége

Feladata a gyermekek személyiség fejlesztése, lelki egészségvédelme, a nevelőmunka hatékonyságának segítése, szakszerű szűrővizsgálatok végzése, mentálhigiénés, preventív feladatok és a munkájával kapcsolatos dokumentumok rendszeres vezetése. Pszichológiai ismeretek kifejtése, átadása.

Főbb tevékenységének részletes felsorolását a munkaköri leírás tartalmazza.

4.2. Tárgyi feltételek

Az óvoda feltételeinek kialakításában törekedni kell a biztonságos óvoda programjának megvalósítására. Ezek a következők:

- naprakész óvodai dokumentáció (SZMSZ, Házirend, Munkavédelmi Szabályzat, Tűzvédelmi Szabályzat, Érintésvédelmi Szabályzat, Veszélyhelyzeti és Katasztrófavédelmi Prevenációs Program, Biztonságos óvoda programja, Esélyegyenlőségi program, dolgozók folyamatos képzése),
- gyermekbalesetek megelőzése oktatással, munkavédelmi szemlével, folyamatos dokumentáció vezetésével,
- közegészségügyi ellenőrzést kívánó homokozók, mászóakák, hinták, kerti szerzők, valamint a napozás és a vízzel való edzés lehetőségének balesetmentes kialakítása, HACCP rendszer működtetése,
- biztonságos tárgyi környezet kialakítása – a csoportszobában, a gyermekek által is látogatott helységeken, területeken – különös tekintettel az SNI-s gyermekek speciális igényeire.

2004 óta a tárgyi feltételek a rövid és a középtávú fejlesztési terv alapján valósultak meg. Az Önkormányzat, az óvoda alapítványa és a pályázati nyeremények segítségével kívánjuk a fejlesztéseket tovább folytatni.

Óvodánkban a HACCP szerint kialakított tálaló konyha van, az ételt a PENSIO 17 Kft. szállítja a gyermekek részére.

Könyvtárral, TV-vel, videóval, videokamerával, csoportonként CD lejátszóval rendelkezünk.

A tárgyi feltételeket, a PP kiemelt speciális feladatainkból adódóan a következő eszközcsoportokban fejlesztjük, a testület által elfogadott ütemezés szerint:

- egészséges életmód biztosítása: az udvar felújításának folytatása, a csoportszobákban a gyermekek méreteinek megfelelő bútorzat biztosítása,
- játék: gyakorló-, szerep- és konstrukciós, szabály-, valamint képesség fejlesztőjátékok,
- anyanyelvi nevelést segítő eszközök: bábok, könyvek, képek stb.
- fejlesztés speciális eszközei: a fejlesztést végző szakemberrel egyeztetve, az SNI-s gyermek igényeihez igazítva.

Ezeknek az eszközöknek a folyamatos pótlását és a fejlesztését az éves működési tervben tudatosan tervezzük.

4.3. Az óvodai élet megszervezése

A gyermekek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a beszoktatás, a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú, párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységformák megtervezésével, szervezésével. A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekekben. A beszoktatást, a napi és heti rendet, mely igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermekek egyéni szükségleteihez, a folyamatosság és a rugalmasság jellemzi, amit a csoport óvodapedagógusai alakítanak ki.

4.3.1. Befogadás

Az új gyermekek fogadását a szülőkkel történt egyeztetés alapján biztosítja az óvoda. Tavasszal lehetőséget biztosítunk a leendő óvodásoknak és szüleiknek az óvodával való ismerkedésre.

A beiratkozás után, közös ismerkedési és játszó délutánt szervezünk a leendő óvodásainknak és a szüleiknek. Az első napokban, azok a szülők, akik élni szeretnének, a fokozatos befogadás lehetőségeivel, a "0"-dik szülői értekezleten megbeszéltek szerint igénybe vehetik azt. Az óvodapedagógusok ismertetik a szülőkkel a befogadás elveit (fokozatosság, következetesség), módját (időtartam, szülők váltó cipője, az óvoda helységeinek használata), az eszközeit (otthonról hozott takarók, kedvenc játékok, bábozás, stb.). Az első hetekben felajánlják az óvodapedagógusok a családlátogatás lehetőségét a körzetes gyermekek szüleinek.

A beszoktatás ideje gyerekenként változó, általában 2-3 hónap. Fontosnak tartjuk, hogy az óvodába később kerülő gyermekeknél is hangsúlyos legyen a befogadás előkészítése. A befogadás tapasztalatai alapján, a szülővel egyeztetve, a gyermek további óvodai nevelése, fejlesztése intézményünkben folytatódik, vagy a pedagógus a szülővel közösen kéri az illetékes Szakszolgálat vizsgálatát, illetve újbóli vizsgálatát az elhelyezés felülvizsgálatáról.

A befogadás gördülékenyebbé tétele érdekében az első napokban, mind két óvodapedagógus jelen van a nap folyamán.

4.3.2. Napirend

Tevékenység	Kiscsoport időkeret	Középső csoport időkeret	Nagycsoport időkeret
Gyülekezés, játék, egyéb szabadon választott tevékenység Mindennapos testnevelés, játék és egyéb szabadon választott tevékenységek kezdeményezése, Tisztálkodás Reggeli elfogyasztása	6 ⁰⁰ - 10 ³⁰ 15'	6 ⁰⁰ - 10 ¹⁵ 20'	6 ⁰⁰ - 10 ⁰⁰ 30'
Öltözködés, játék, mozgás a szabadban illetve a csoportszobában, séta.	10 ³⁰ - 11 ⁴⁰	10 ¹⁵ - 11 ⁵⁰	10 ⁰⁰ - 12 ⁰⁰
Tisztálkodás, előkészület az ebédhez, lefekvés előtti fogmosás, tisztálkodás.	11 ⁴⁰ - 12 ⁴⁰	11 ⁴⁵ - 12 ⁴⁰	11 ⁵⁵ - 12 ³⁵
Délutáni mese, pihenés	12 ⁴⁰ - 15 ⁰⁰	12 ⁴⁰ - 14 ⁴⁵	12 ³⁵ - 14 ³⁰
Tisztálkodás, előkészületek az uzsonnázáshoz, majd játék, egyéb szabadon választott tevékenységek kezdeményezése.	15 ⁰⁰ - 17 ³⁰	14 ⁴⁵ - 17 ³⁰	14 ³⁰ - 17 ³⁰

A közös mosdóval rendelkező csoportoknál törekedni kell a napirend összehangolására, az együttműködésre.

4.3.3. Heti rend

HETI REND	KÖTELEZŐ tevékenységek	VÁLASZTHATÓ VAGY FELAJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK
Kiscsoport Időkeret: 5' - 15'	- 1 mozgás	- 2 verselés, mesélés - 2 ének-zene, énekes játék, gyermektánc - 2 rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézimunka - 2 külső világ tevékeny megismerése
Középső csoport Időkeret: 20' - 25'	- 1 mozgás - 1 ének-zene, énekes játék, gyermektánc	- 2 verselés, mesélés - 1 rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézimunka - 2 külső világ tevékeny megismerése
Nagycsoport Időkeret: 20' - 35'	- 1 mozgás - 1 ének-zene, énekes játék, gyermektánc	- 1 mozgás (úszás) - 2 verselés, mesélés - 2 rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézimunka - 2 külső világ tevékeny megismerése - 1 ének-zene, énekes játék, gyermektánc

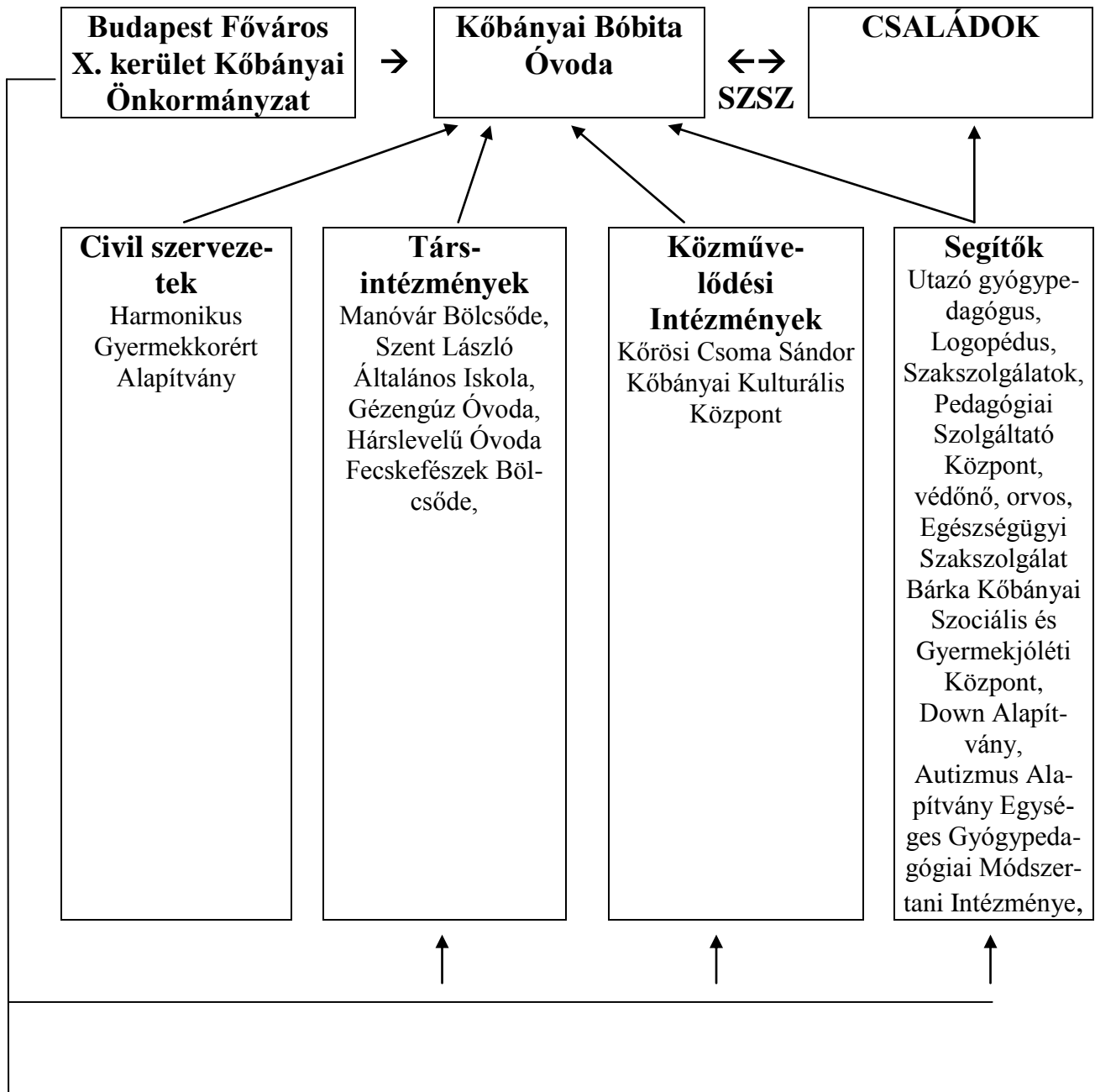
A gyermek számára biztonságot nyújt a megalapozott és következetes, ám rugalmasan kezelt napirend és szokásrendszer. Segít nekik abban, hogy a körülöttük lévő szűkebb és tágabb környezetben az emberi érintkezés alapvető szabályait elsajátíthassák.

Törekedni kell arra, hogy a gyermekek biztonságban és jól érezzék magukat, a magatartási szabályok átláthatók, kiszámíthatók, mindenkitől egyértelműen és következetesen elvárhatók legyenek. A szokásrendszeren és az együttéléstől fakadó interakciókon keresztül fejlődik normarendszerük, mely a további fejlődési szakasznak, az iskolás kornak az alapja és egyben a felnőtté válás feltétele is.

4.4. Óvodánk kapcsolatrendszere

Az óvoda kapcsolatrendszere segíti feladataink megoldását, megvalósulását. A kerület intézményeivel a kapcsolattartásban óvodánk mindig kezdeményező szerepet vállal.

KAPCSOLATOK MODELLJE

5. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógusok feladatai, fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermekek alapvető joga, hogy sajátos szükségleteiknek, állapotuknak megfelelő segítséget kapjanak készségeik, képességeik kibontakoztatásához, személyiségük védelméhez, fejlesztéséhez.

Az óvodai élet minden tevékenységformájában fokozott figyelmet fordítunk a sajátos nevelési igényű gyerekekre is. Az egyes tevékenységekhez kapcsolódó konkrét feladatokat (mindig egyénre szabottan, az adott gyermek igényeihez igazodva) a gyermekcsoport naplójában, a gyermekek egyéni lapján, fejlesztési tervében részletezzük. Az egyéni fejlesztés, differenciálás nem csak a fejlesztő óvodapedagógus feladata, hanem minden óvodapedagógusé, hiszen a nevelés integráltan valósul meg.

A differenciálás érvényesül a célokban, a feladatokban, a munkaformákban, a módszerekben, az eszközökben, az elsajátítás idejében, tempójában.

5.1. Játék

A játék a gyermek fő tevékenységi formája, mely segíti mozgásfejlődését, fejleszti értelmi képességeit, társas kapcsolatait; egész személyiségét. A játékban megjelenik az ismeret, jártasság, készség. A játék során sok tapasztalatot szerez, melynek során fejlődnek képességei és a közös játékos tevékenységben szociális kompetenciái. A játék a tanulás, az érzelmi és az erkölcsi nevelés fő színtere.

Óvodánk programjában a játék a gyermeki fejlődésben alapvető jelentőségű, semmi mással nem helyettesíthető tevékenységi forma. A játék a kisgyermekkor legfontosabb, legfejlesztőbb tevékenysége, óvodai nevelésünk leghatékonyabb eszköze. Kisgyermek elemi, pszichikus szüksége a játék, melynek minden nap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul meg kell valósulnia. A játéknak kiemelt jelentőségűnek kell lennie óvodánk napirendjében és időbeosztásában.

A játék spontán szabad tevékenység, örömforrás kell, hogy legyen. Integráló tevékenység, amely végig kíséri a nap folyamán. A tanulás és a munka jellemzője is. A spontán tanulás színtere. A gyermek, játék közben számtalan ismerettel, tapasztalattal gazdagodik. Sok információt ad önmagáról, belső világáról, kellemes és kellemetlen élményeiről. A játékban integrálja a külső és a belső világot a képzelet és a valóság között. Játék közben alakulnak kapcsolatai, szociális érzelmei; tapasztalatai, ismeretei gazdagodnak. Programunkban a szabad játék fogalma azt jelzi, hogy a gyermek önként vállalt tevékenységei, időtartamai is dominánsak a nap folyamán. A játék szabadsága nem jelentheti a gyermekek magukra hagyását! Az egyes értékek, szabályok felnőtt általi megítélése azonos kell, hogy legyen.

Az óvodapedagógus feladatai

- az óvodás gyermek játékjellemzőinek mély ismeretében teremtsen meg a folyamatos, önfelelt, szabad játék feltételrendszerét,
- alkalmazza a megismert segédanyagokat,
- biztosítson minden gyermek számára élményszerzési lehetőséget, hogy vágyait, ötleteit kibontakoztathassa, és szerepjátéka során eljátszhassa,
- adjon lehetőséget együttjátszásra, konfliktusok megoldására (szociális fejlesztés),
- alakítsa ki az életkornak megfelelő játszóhelyeket (kiscsoportban több "zeg-zug", nagyoknál tér a mozgásos játékokhoz),
- biztosítson olyan eszközöket, amelyekkel a gyerek önmaga kialakíthat különböző játszóhelyeket (paraván, polifoam, párnák, asztalt betakaró lepel),
- tegye lehetővé, hogy a gyerekek játékidőben is használhassák a tornaszereket,
- állítson fel szabályokat a balesetek elkerülése céljából,
- a mozgásos játékoknál használja ki az előtér adta lehetőségeket,
- motiválja a gyerekeket arra, hogy önmaguk is bővítsék játék-eszköztárukat közösen elkészített barkácsolt eszközökkel, bábokkal,
- ismertesse meg a gyerekeket a népi játékkészítéssel (csutkababa, rongybaba),
- hagyja a gyerekeket önállóan játszani, támogassa ötleteiket, törekvéseiket,
- biztosítson praktikus, esztétikus, az életkornak megfelelő játékeszközöket,
- tegye lehetővé, hogy a gyerekek a játékeszközöket a helyzettől függően, eredeti funkciójuktól eltérően is felhasználhassák (szabályok betartása),
- engedje meg, hogy a gyerekek otthonról is hozhassanak be játékokat,
- törekedjék az élmények biztosítására (Kőrösi Csoma Sándor Kőbányai Kulturális Központ - Tűzoltó Múzeum, orvosi rendelő, iskola, posta, vasút),
- törekedjék az udvar adta lehetőségek kihasználására, gondoskodjék a szükséges eszközökről,
- használja ki a betonnal bevont területet mozgásos játékok szervezéséhez,
- teremtsen meg a játék feltételeit,
- alakítsa ki derűs, nyugodt légkört,
- biztosítson motiváló, fejlesztő hatású, esztétikus, könnyen tisztítható, veszélytelen játékeszközöket,
- kezdeményezzen szabályjátékokat egyszerűsített szabályokkal,
- az udvari játékok megszervezésénél a délelőttös óvónők tervszerűen kezdeményezzenek.

A gyermeki tevékenységek:

- *Gyakorló játék:* ismerkedik az eszközök, anyagok tulajdonságaival, a tárgyak egymáshoz való viszonyával, működésével. Ismétléssel fejlődnek különféle funkciói. Gyakorolja a hangot és a beszédet. A mozgásos gyakorló játék során szabályok szerint ismételi. A manipulációs gyakorló játék közben az eszközo-

ket rakosgatja, különböző anyagokkal játszik (termések, víz, homok, fólia, stb.).

- *Szerepjáték*: eljátssza tapasztalatait, ismereteit, elképzeléseit, - kognitív funkciói fejlődnek. Azonosul a szülő, óvodapedagógus cselekvéseivel, szavaival, gesztusaival. Tanulja és gyakorolja az együttélés szabályait, együttműködést. Megértik egymás gondolatait, logikáját. Tudják a játék szabályait, elvállalják a számukra kevésbé érdekes szerepet is.
- *Konstruáló játék*: átéli az alkotás örömét. Egyre bonyolultabb játékszereket is tud elemekből építeni.
- *Szabályjáték*: önként vállalja a szabályokat, eljut a legmagasabb kooperációs tevékenységig. Bonyolultabb játékokat is képes eljátszani, a szabályok betartására egymást is figyelmeztetik.
- *Értelemfejlesztő szabályjáték*: az észlelése, a verbális és kognitív képessége fejlődik a bonyolultabb társasjátékok játszása közben,
- *Barkácsolás*: elkészíti a tevékenységéhez szükséges eszközöket. Változatos tevékenységet folytat, pl.: ragasztás, tépés, varrás, szövés – fonás, szögelés, stb.
- *Bábozás, dramatizálás*: eljátssza irodalmi és egyéb élményeit. Szociális problémáinak megoldásában segíti. Az előkészített eszközökkel, jelmezekkel, szimbolikus kellékekkel játszik.

Módszertani alapelvek:

- biztosítsa a gyermek számára, hogy megtalálják a legvonzóbb játéktevékenységet,
- érvényesítse a játék szabadságának alapvető jogait,
- tegye lehetővé, hogy a gyerekek a negatív élményeiket kijátsszák magukból, ügyelve arra, hogy társaiknak ebből hátránya ne származzék.

Fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- elsajátítják és betartják a játékszerekkel és az együttjátszással kapcsolatos elemi szabályokat. Játékukhoz önállóan megkeresik az eszközöket, azokra vigyáznak, megegyeznek a játékszerek használatában,
- szerepjátékokat kezdeményeznek és eljátszanak, amelyek egyszerű kapcsolatokat tartalmaznak,
- segítenek egyszerű játékeszközök elkészítésében,
- alkalmazkodnak egyszerű szabályokhoz,
- kialakul a kisebb - nagyobb csoportokba való együttjátszás igénye,
- képesek környezetük egyszerűbb jelenségeit újraalkotni,
- képesek a cselekvések összehangolására,
- a játékszerekkel, eszközökkel a szerep által megkívánt tevékenységet végzik,
- megszervezik játékukat, kiválasztják a játékszereket,

- segítenek a játékok megjavításában,
- bábót készítenek,
- élményeiket báb segítségével eljátsszák,
- a szerepjátékhoz szükséges eszközöket konstruálnak,
- megértik és elfogadják játszótársaik elgondolásait, tevékenységük logikáját,
- vállalják a számukra kedvezőtlenebb szerepeket is,
- létrehoznak olyan játékhelyzeteket, amelyekben tapasztalataik, érdeklődésük alapján ábrázolhatják a felnőttek tevékenységét és különféle kapcsolatait,
- megtervezik játékukat, elosztják a szerepeket, játékeszközöket,
- használják a barkácsolás során elkészített eszközöket,
- megszervezik és eljátsszák a megismert meséket, egyéni élményeket bábok segítségével,
- bonyolult alkotásokat hoznak létre egyre pontosabb kivitelezéssel,
- biztosan kezelik a bonyolult játékelemeket,
- szívesen játszanak olyan szabályjátékot is, amely nagy ügyességet, szellemi erőfeszítést igényel,
- felismerik az egészséges versengés lényegét.

Funkcionális eszközök felsorolása:

- mozgásos játékok (szobai és udvari); labda, egyensúlyozó deszkák, Ayres eszközök, karikák, kötelek, gyűrűk, trambulín, kerékpárok, szánkók.
- szerepjátékokhoz szükséges eszközök; orvosi táska, kötények, köpenyek, telefon, hátizsákok,
- építő és konstruáló játékok; kockák,
- szabályjátékok;
- barkácsoló eszközök
- ének-zene és énekes játékok eszközei
- ábrázoló tevékenységet segítő anyagok.

5.2. Vers – mese

A mese-vers, a mondókázás, a mindennapi mesélés, verselés, bábozás és dramatizálás adja programunk egyik fontos pillérét. Az anyanyelvi nevelésnek, az érzelmi biztonságunk egyaránt fontos eszköze, mely a gyermeknek érzelmi, értelmi élményeket ad. Tájékoztatja a gyereket a külvilág és az emberi belső világ érzelmi viszonylatáról és a megfelelő viselkedésformáiról.

A mese-vers a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Az óvodapedagógus feladatai

- használja a kiadott és elkészített segédanyagokat (Kóstolgotó, Játék bábokkal, játékok a meseládkóval, Bábjáték, Varázseszközök az óvodában, Néphagyomány)
- ismertesse meg a gyerekekkel az anyanyelv szépségét, kifejezőerejét,

- a család szociokulturális háttérének figyelembevételével válassza ki az irodalmi anyagot,
- a más kultúrából érkező gyermekekkel ismertesse meg a magyar nyelv szépségeit, tiszteletben tartva saját nyelvét és kultúráját,
- úgy állítsa össze az irodalom anyagát, hogy tartalmazzon népi mondókákat, dajkai hagyományokat, verset, mesét, elbeszélést, történetet, népi hagyományokat felelevenítő rigmusokat, magyarság történelmét feldolgozó meséket, klasszikus és a kortárs irodalmi műveket,
- más népek meséinek kiválasztásakor részesítse előnyben a csoportba járó migráns gyermekek kultúráját,
- elégítse ki a gyerek testi kapcsolat iránti igényét tapsoltatók, simogatók, lovagoltatók mondogatásával,
- közvetítsen a gyerekeknek természeti környezetet megjelenítő irodalmi alkotásokat,
- biztosítson megfelelő légkört, időt, helyet,
- előadásmódjában ügyeljen a szemléletességre - a magyar nyelv szabályainak megfelelően beszéljen,
- biztosítsa a mindennapos mesélést, bábozást, dramatizálást, könyvnézegetést,
- biztosítson megfelelő anyagokat, eszközöket a bábkészítéshez, a meseszereplők megformálásához,
- motiválja a gyerekeket néhány szereplő megadásával mese kitalálására,
- egy-egy tárgyról, növényről, állatról közösen "írjanak" verset,
- ösztönözze a gyermekeket saját vers- és mesealkotásra,
- használja ki a mese közösségformáló erejét (társas élmény-szeretetkapcsolat),
- ügyeljen a megfelelő mennyiségű ismétlésre,
- éljen a nyelvtörők, találós kérdések fejlesztő hatásával.

A gyermek tevékenységei

- a gyermekek szívesen mondókáznak rajzolással, rakosgatással, babaszobai játék közben,
- képeskönyv nézegetése közben mesélnek,
- szeretik a vidám, groteszk, humoros verseket, és ezeket megfelelő alkalommal használják,
- bábót készítenek papírból, textilből, különféle dobozokból,
- dramatizálnak,
- a környezetükben fellelhető anyagokat felhasználják a mesében, versben halott szereplők megformálásához,
- bábozás, dramatizálás során fejlődik a szereplők közötti kapcsolat,
- bábozás, dramatizálás során művészeti elemeket is felhasználnak (mozgás, tánc, drámajáték elemei),
- megismerik az irodalmi szövegek szókészletét, stiláris eszközeit,
- a szólásokat, nyelvi fordulatokat használják beszédükben.

Módszertani alapelvek

- tartsa szem előtt az óvodapedagógus a biztonságos önkifejezés megalapozását,
- tegye lehetővé, hogy a gyermekek eljátsszák, elbábozzák kedvenc meséiket, kitalált történeteiket,
- segítse a gyerek belső képteremtő képességének kibontakoztatását,
- használja ki a magyar népmese és mondókakincs adta lehetőségeket az irodalmi nevelésben.

Fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- A gyermekek játék közben odaillő szövegeket, rigmusokat mondogatnak.
- Az elhangzott vers, mondóka ismétlését kérik.
- 10-12 mondókát, 6-8 verset megjegyeznek, 15-20 verset meghallgatnak az év folyamán.
- Társak az óvodapedagógus énekes halandzsa, mozgásos improvizáló játéknak kezdeményezéseiben. Hangzás, hangulat, érzelem és alkalom egységében kezdik felfogni a mondott, hallott vers témáját, költői képeit.
- Várják, kérik a mesemondást, maguk is segítenek a mesemondás, hallgatás feltételeinek kialakításában. Megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokásaik, a figyelem fenntartásának és ellenőrzésének játékos egyezményes jelzései. Figyelmesen, csendben végighallgatják a mesét.
- A folytatásos mesék, verses mesék, meseregények szálait össze tudják kötni.
- Van néhány kedvelt mesehősük, a vele megtörtént dolgokat beleviszik játékukba. Az ismert mesei motívumok bábozása, dramatizálása, rajzolása, kedvelt szórakozásuk közé tartozik.
- A mesében elhangzottakról beszélgetnek, a szereplők érdekes szólásait furcsa, vagy szép hangzású nevét megjegyzik, a mese témájú játékokban egymást is így szólítják.
- A mesekönyvek képeit önállóan is hosszan nézegetik, egymással beszélgetnek róla, kérik a felnőttet, hogy meséljen róluk.
- Az olvasást utánozzák, egy-egy betű megfejtése iránt is érdeklődnek.
- A könyvekben a képek alapján megtalálják legkedvesebb meséiket.
- Fejlődik belső képteremtő képességük.
- Verstanulás során fejlődik verbális emlékezetük.
- Ismerik az óvoda gyermekkönyvespolcát, a könyvek között eligazodnak.
- Vigyáznak a könyvekre.

Funkcionális eszközök felsorolása:

- mese és verseskönyvek, lexikonok, egyéb ismeretterjesztő könyvek,
- sík, ujj- és kesztyűbábok,
- dramatizáláshoz szükséges eszközök,
- társasjátékok,
- CD, diafilmek, vetítívászon

5.3. Ének – zene, énekes játék, tánc

Az óvodai zenei nevelés megalapozza a gyermekekben a zenei anyanyelv kialakulását. Az ének-zene, énekes játékok, zenei nevelés szervezése során a gyermek felfedezi a dallam, ritmus, mozgás szépségét, a közös éneklés örömét, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását. A közös éneklés, az ének, zene, énekes játékok, tánc, a zenehallgatás a mindennapi tevékenységekben jelentős szereppel bírnak programunkban.

Az óvodapedagógus feladatai

- használja a kiadott és közösen elkészített segédanyagokat (Zenevarázs, Játék Tánc- Élet, Néphagyomány)
- teremtsen meg a zenei nevelés alapvető feltételeit (léghő, idő, eszköz, hely),
- fejlessze a gyerek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei játékos alkotókedvét és mozgáskultúráját,
- alapozza meg a zene befogadásához szükséges képességeket,
- biztosítson lehetőséget a közös éneklésre,
- formálja a gyerek zenei ízlését,
- fedeztesse fel a gyerekekkel a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét,
- a zenehallgatás során ismertesse meg a gyerekeket a különböző hangszerek hangjaival, különböző zenei stílusokkal,
- ismertesse meg a gyerekeket életkoruknak és egyéni képességeiknek megfelelő ritmus - illetve dallamhangszerek használatával,
- ismertessen meg a gyermekekkel énekes népi játékokat és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotásokat,
- zenehallgatási anyag megválasztásánál vegye figyelembe a nemzetiségi, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is.

Gyermeki tevékenységek

- zenei élmény hatására bekapcsolódnak a zenei tevékenységekbe - éneklésbe, mondókázásba, ritmusjátékokba, hallásfejlesztő játékokba, dalos játékokba,
- részt vesznek mondókázásban, népi gyermekjátékdalok és ünnepi dalok éneklésében,
- spontán is énekelnek, mondókáznak,
- élvezik a tánclépéseket, térformákat,
- énekelnek magasabban és mélyebben, halkabban és hangosabban,
- felismerik a dallamokat dúdolásról, hangszerről,
- figyelik, és élvezettel hallgatják a természet hangjait, zörejeit, érdeklődnek a hangforrások anyaga, a keletkezett hangok és anyagok közötti kapcsolatok iránt,
- a ritmust különbözőképpen érzékeltetik; ritmus alapján is felismerik a jól ismert mondókákat, dalokat,
- használják az ütőhangszereket, megpróbálkoznak együtt játszani rajta,

- szívesen találnak ki a jól ismert dallamokra új szövegeket,
- élvezik a dallam - rögtönzéses, kérdezz - felelek játékokat.

Módszertani alapelvek

- a tervezésnél helyezze előtérbe a magyar népdalkincs és népi gyermekjátékdalok anyagát,
- törekedjen az óvodapedagógus olyan zenei értékek közvetítésére, melyek formálják a gyerek zenei ízlését,
- ösztönözze a szülőket a gyerek életkori sajátosságainak megfelelő zenei élménynyújtásra (érzelmi motiváltság).

Fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- A gyerekek tudnak mondókákat, hat hang terjedelmű dalokat, és 5-6 alkalmi dalt tisztán, szép szövegkiejtéssel énekelni.
- Felismerik a magas és mély éneklés közötti különbségeket, maguk is tudjanak magasabban és mélyebben énekelni, dalt kezdeni. Tudják a jól ismert dallamokat éneklés közben saját hallásuk alapján térben, kézzel mutatni. A dallam motívumok fölfelé, vagy lefelé haladó irányát visszaéneklés közben kézmozgással lassan követik.
- Felelgetős játékokat két csoportban (vagy csoport és egy gyermek együttműködésével) folyamatosan, az óvodapedagógus segítségével is el tudnak énekelni.
- Ismerik a halk és hangos közötti különbséget, tudnak halkán, hangosan énekelni, tapsolni, beszélni. Képesek zenei fogalom párokat a dinamikai különbséggel együtt felismerni, összekötni.
- Felismerik a dallamot dúdolásról, hangszerről, a hasonló fordulatokból sajátos kezdő, erősen eltérő belső vagy záró motívumról.
- Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dal ritmusától.
- A dalok, mondókák ritmusát - belső hallás alapján éneklés nélkül is - összekapcsolják. A jól ismert dalokat, mondókákat jellegzetes ritmusuk alapján felismerik megjelölt dalcímek nélkül is.
- Az egyszerű játékos, táncos mozgásokat motívumnyi ismétlődő szakaszokkal szépen megformálják (pl.: dobantás, koppantás, átbújás, párválasztás, páros forgás, kifordulás, köralakítás, lépések változatos irányával).
- Térformákat alakítanak (kör, csigavonal, hullámvonal, lánc).
- Ütőhangszereket használnak.
- Kitalálnak a dalokhoz vagy a negyed szünet érzékeltetésére játékos mozdulatokat, játék nélküli gyermekdalokhoz egyszerű játékokat.
- A bemutatott élő zenét a hangulatban egymástól eltérő népdalokat, műzenei szemelvényeket, más népek dalait figyelmesen hallgatják.

Funkcionális eszközök felsorolása:

- ritmushangszerek; dob, ritmusbot, triangulum, ujj cintányér, cintányér,

- furulya, xilofon, hangvilla, metronóm, magnó, CD-k, magnókazetták,
- kendő, kalap, sapka, fejdíszek.

5.4. Rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézi munka

Az ábrázolás, kézművesség, mintázás sokszínű tevékenységeit programunk állandóan biztosítja. A kisgyermeket egyéni fejlettségi szintjének megfelelően képi, plasztikai kifejezőképesség birtokába juttatja, kialakítja bennük az elemi képolvasási, komponáló, térbeli tájékozódó és rendszerező képességeket.

Nem az eredmény, hanem az alkotás öröme, a tevékenység a fontos. Alakuljon ki az igény az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására. Lényeges, hogy az SNI-s gyermekek minél többféle képi kifejezőmódot, technikát megtanuljanak, mert ez számukra fontos önkifejezési eszköz és állandó örömforrás.

Az óvodapedagógus feladatai

- használja a kiadott és közösen elkészített segédanyagokat (Néphagyomány)
- teremtsen meg a feltételeket a gyerekek képi-, plasztikai kifejező nyelvének, ábrázoló és konstruáló képességének fejlődéséhez,
- alakítsa ki állandó helyet a vizuális tevékenységhez,
- ismertesse meg a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival,
- a gyerekekkel egész évben gyűjtsék a különféle terményeket, terméseket, felhasználható eszközöket; ezek állandóan hozzáférhető helyen legyenek (kosár, doboz, üveg, textil, kavics, fonal),
- figyeljen arra, hogy az ábrázolási polcon olyan könyvek is legyenek, amelyekből a gyerekek ötleteket meríthetnek (hajtogatás, bábkészítés, kézimunka, gyurmázás),
- motiválja a gyermekeket arra, hogy használják fel az elkészült munkákat az óvoda, illetve a csoportszobák esztétikus díszítésére,
- a gyerekekkel közösen tervezzék meg, és készítsék el a különböző óvodai ünnepekhez szükséges dekorációt,
- motiválja őket arra, hogy vegyenek részt a közös díszítésben, esztétikus elhelyezésben,
- fejlessze képi gondolkodásukat,
- vegye figyelembe a gyerekek képességbeli különbségeit,
- juttassa a gyerekeket az alkotás és alakítás öröméhez,
- a gyermekek aktivitásának figyelembevételével motiválja őket,
- segítse a kezdeményező, kreatív magatartás érvényre jutását,
- elemezze a gyermekmunkákat további feladatok megállapítása céljából,
- tervezze meg a témát, technikát és a képességfejlesztést,

- ismertesse meg a gyerekeket műalkotásokkal, közeli múzeumokkal, parkokkal, helyi műemlékekkel, népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal,
- győzze meg a szülőket, hogy otthon is adjanak lehetőséget a gyermek ábrázolására.
- használjon ki minden adódó lehetőséget a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

A gyermek tevékenységformái

- képalakítást gyakorolnak zsírkrétával, filctollal, ceruzával, krétával történő firkálgatással,
- a nedves homokon, földön nyomokat hagynak kavicsal, ágdarabokkal, cipőtallal,
- kihasználják az udvar adta lehetőségeket a krétarajzra,
- különböző felületű lapos tárgyak átsátozásával (pénz, falevél) nyomatot készítenek,
- megismerik a temperafestéket, vízfestéket, és nyomatot hagynak tenyérrel, ecsettel, ujjal, fonallal, falevéllel, különböző terményekkel,
- nagyobb felületen megtapasztalják a színkeverés, színösszefolytatás eredményét, alkalmazzák a golyós technikát,
- sikerélményt szereznek a megszokottól eltérő technikák alkalmazásában - a hengereléssel nagyobb felületet gyorsabban és egyenletesebben tudnak befedni,
- fejlesztik képzeletüket a pamaccsal történő képalakítással,
- csíkokat tépnek, darabolnak, képet állítanak össze ragasztással,
- megismerkednek az olló használatával,
- összekapcsolják a tépést a hajtogatással (felezés, negyedelés, átlós hajtás),
- tapasztalatokat szereznek a színre, formára, kompozícióra vonatkozóan,
- plasztikai munkákat készítenek só liszt gyurmából, agyagból, gipszből ezeket tetszés szerint díszítik,
- közös séta alkalmával gyűjtik a felhasználható terméseket,
- megismerik a szövés-fonás technikáját (tarisznyát, könyvjelzőt, pókhálót készítenek),
- a tojásfestés különböző lehetőségeivel ízelítőt kapnak a népi szokásokból, hagyományokból,
- nyomatkészítést végeznek krumpli, dugó, radír, pamacs segítségével,
- fába vert szögek között fonalvezetést gyakorolnak,
- különféle anyagokból készült formák rakosgatásával kisebb-nagyobb alakzatokat hoznak létre (torony, kerítés, kuckó),
- a téralkotó tevékenységüket a belső terekben papírból készített várakkal, kerítésekkel, labirintusokkal fejlesztik.

Módszertani alapelvek

- az óvodapedagógus tartsa szem előtt a gyerek önálló ábrázolási törekvéseit,
- segítse kreativitásuk kibontakozását,
- erősítse a gyermekekben (már az első naptól) az ábrázolással kapcsolatos szokásokat,
- az ábrázoláshoz nélkülözhetetlen anyagszükségletet, a szülők bevonásával biztosítsa.

Fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- Bátrabbak, ötletesebbek az építésben, a téralakításban. Sokféle tapasztalattal rendelkeznek változatos alakú zárt és nyitott terek elkerítésében, lefedésében, az építmények egyensúlyának megteremtésében.
- Tevékenyen részt vesznek az őket körülvevő tér, valamint a térbeli makettek berendezésében. Képesek a tárgyak térbeli kiterjedésének tapasztalati felismerésére, a főbb formai jellemzők megnevezésére.
- A képkialakításaikban egyéni módon tudják jelezni az elemi térviszonylatokat. Élményeik, elképzeléseik, képzeletük megjelenítéseiben többnyire biztonsággal használják a képi kifejezés változatos eszközeit.
- Színhasználatukban érvényesítik kedvelt színeiket. Képesek vezetéssel észrevenni a környezetet, a műalkotások és saját munkáik színhangulatát.
- Formaábrázolásuk változatos, többnyire képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat. Emberábrázolásaikban megjelennek a részletek, és próbálkoznak a legegyszerűbb mozgások jelzésével is.
- Saját műveikről, műalkotásokról szóbeli véleményt nyilvánítanak.
- Tudnak formákat mintázni elképzeléseik és megfigyeléseik alapján. Önállóan és csoportmunkában is készítenek egyszerű munkákat, kellékeket, modelleket, maketteket. Fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat (pl.: papírhajtogatás, nyírás, tépés, ragasztás, varrás, kötözés, stb.). Önállóan díszítenek tárgyakat, az óvónő irányításával képesek az anyagszerűségekre törekvés szabályait betartani.
- Kezdenek érdeklődni az érdekes, szokatlan jelenségek iránt. Elmondják véleményüket az óvodai környezetről, szívesen vesznek részt annak szépítésében.
- Készítést éreznek arra, hogy figyelmüket összpontosítsák, technikai tudásukat aktivizálják. A gyerekek többsége önmaga is elkezdi javíthatni saját, készülő alkotását.

Funkcionális eszközök felsorolása:

- zsírkréta, filctoll, ceruza, kréta, festék, ecset,
- olló, fonal, tű, gyöngy,
- gyurma, agyag, gipsz,
- ragasztók,

- különböző vastagságú-, és színű, papírok (fólia, krepp, karton, taffet, hullám-papír, celofán),
- szövet,
- termények, termések,
- szövőkeretek, körmöcskék, nyomdák, lyukasztók.

5.5. Mozgás

A mozgásfejlesztés feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi. Az irányított mozgásos tevékenységeken túl jelen van a szabadjátékban, a környezeti és esztétikai nevelésben is, gondozási, munkajellegű és tanulási tevékenységekben. A látott és elvégzett cselekvések, mozgások erősítik a különböző észlelési területek integrációját és a fogalomalkotás fejlődését. A mozgás, testi nevelés során fejlesztjük a gyermekek testi képességeit (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség), a mozgáskultúráját, térbeli tájékozódását, a személyiség akarati tényezőinek alakulását, és segítjük egészségének megőrzését.

Az óvodapedagógus feladatai

- használja a megismert és közösen elkészített segédanyagokat,
- teremtsen meg az egészséges személyiségfejlesztés érdekében azokat a feltételeket, amelyek elősegítik a gyermekek biológiai fejlődését, növelik szervezeteik teherbíró, ellenálló- és alkalmazkodóképességét.
- A csoportszobában és az udvaron is biztosítsa a megfelelő és balesetmentes helyet a gyermekek mozgásszükségletének kielégítése céljából (pl.: fogójátékok, körjátékok, stb.).
- A kötelező foglalkozások idejére a csoportszoba átrendezésével biztosítson tág teret a mozgásgyakorlatok kényelmes végzéséhez. Ebbe a tevékenységbe a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve vonja be őket.
- Használja ki az óvoda adottságait a kötelező és frissítő foglalkozások területén, és az időjárástól függően szervezze azokat az udvaron, teraszon.
- A csoportszobában is biztosítson olyan eszközöket, amelyek mozgásra inspirálják a gyermekeket.
- Az egyéni képességeket és szükségleteket figyelembe véve biztosítsa minden gyermek számára a teremben és a szabad levegőn is a mozgás lehetőségét.
- Az udvaron a rendelkezésre álló eszközöket tudatosan használja ki a mozgásfejlesztés érdekében.
- Kezdeményezzen rendszeres egészségfejlesztő testmozgást a gyermekek fejlettségétől függően.
- Mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazásával fejlessze a kondicionális képességek közül különösen az erő és állóképességet, melyekkel befolyásolja a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését.
- Szervezzen irányított mozgásos tevékenységet a heti rend táblázata szerint.

- Az egészséges lábboltozat és a helyes testtartás kialakítása és megtartása érdekében tervezzen láb- és tartásjavító gyakorlatokat, illetve erre irányuló játékokat.
- Tegye lehetővé az olyan sportversenyeken való részvételt, amelyek az életkori sajátosságoknak megfelelnek.
- Fejlessze ki a nagymozgások tempójának, ritmusának, irányának egyre tudatosabb kontrollját, törekedjen azok pontosítására és finomítására.
- Differenciált és koordinált izomműködésnek, a szem-kéz koordinációjának kialakításán keresztül fejlessze a finommotorikát.
- Tudatosan tervezze a testrészek differenciált megismerését a testrészekkel végzett mozgásokon keresztül.
- Alakítsa és tudatosítsa a test alapkoordinátáit (függőleges, vízszintes, elülső-hátulsó) az arra irányuló mozgásos feladatok gyakorlásával.
- Fejlessze a mozgásos feladatok gyakorlásával az egyensúlyt.
- Ismertesse meg az alapvető téri irányokat saját testéhez viszonyítottan, különböző testrészekkel végzett mozgások közvetítésével.
- Segítse a mozgással kapcsolatos és mozgáshoz kapcsolható kifejezések beépülését a gyermekek szókészletébe.

A gyermek tevékenységei

- A gyerekek mozgásos tevékenységekben és utánzó játékokban vesznek részt, szerepes futó- és szabályjátékokba kapcsolódnak be.
- Irány megnevezésével helyzetet és helyet változtatnak.
- Sorakoznak meghatározott rend szerint.
- Gimnasztikai gyakorlatokat végeznek szabad-, páros, társas, illetve legalább hatféle kézi szerrel, valamint padgyakorlatokat hajtanak végre a következő alapformákban: kartartásokkal; testhelyzetek változtatásával, lábmozgással, illetve ezek kombinációjával egyénileg és párosan.
- Természetes módon és ütemre járnak irányok változtatásával.
- Távol- és magasugrást, valamint mélyugrást végeznek.
- Természetes módon futnak kötetlenül különböző alakzatokban és versenyszerűen.
- Másznak (hely- és helyzetváltoztatással) különböző módon akadályok megkerülésével.
- Gurulnak a test hossz tengelye körül.
- Függeszkednek előre - hátra és haladással.
- Egyensúlyoznak természetes módon különböző mozgásokkal összekötve, társkerüléssel és fordulattal.
- Dobnak; - két kézzel alsó és felső dobással különböző nagyságú és súlyú labdával,
 - kislabdával 200 cm magas kötél felett,
 - vízszintesen és függőlegesen 4-6 méterről egykezes alsó és felső dobással célba,

- kidobó állásból kislabdát hajítanak.
- Gyakorlatokat végeznek labdával;
 - vezetik járással, lassú- és gyors futással,
 - felpattanó labdát elkapják,
 - futás közben meghatározott helyre teszik,
 - párhuzamos vonal között vezetik.

Módszertani alapelvek

- Tartsa fokozottan szem előtt a gyerekek motiválása érdekében a játékosság elvét, mely a mozgások kombinációi mellett tapasztalatok szerzését is elősegíti.
- Vegye figyelembe az eltérő képességbeli különbségeket, és adjon lehetőséget a gyerekeknek, hogy saját szintjükön hajtsák végre a gyakorlatokat.
- Működjön együtt a családdal a mozgás megszerettetése érdekében, hogy az óvodán kívül is teremtsenek minél több mozgási lehetőséget a gyermekeik számára. Győzze meg őket, hogy a mozgáshoz megfelelő öltözék szükséges.

Fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- mozgástapasztalatai vannak egyensúlyozásban, ugrásban,
- teljesítőkéességük folyamatosan növekszik, mozgásuk összerendezettebb (szem-kéz, szem-láb koordinációja), megfelelő ritmusú,
- mozgásban kitartóak,
- fejlődik téri- és idői tájékozódó képességük.
- egyéni-, csoportos-, sor- és váltóversenyt játszanak irányítással a szabályok pontos betartásával. Önállóan játszanak futó- és fogójátékokat.
- megértik az egyszerű vezényszavakat,
- képesek a természetes és az ütemes járás váltakoztatására,
- futnak 20 - 30 métert állórajtból kiindulva,
- tudnak egyensúlyozni (padon, vonalon, gerendán, stb.),
- függeszkednek, közben lábmozgást végeznek,
- képesek nekifutásból tetszés szerinti akadály átugrására,
- labdát vezetnek helyben, hajítanak távolba, célba dobnak,
- csúsznak, kúsznak, másznak talajon, különféle szereken irányváltoztatással is. Összekapcsolnak 2-3 feladatból álló mászó feladatot,
- ismerik testrészeiket.

Funkcionális eszközök felsorolása:

- Greiswald I. II. III
- Padok, ugrózsámolyok,
- Magasugró léc
- Body-Roll
- Különböző méretű-, funkciójú labdák
- Karikák, buzogány, bot, babzsák

- Mászó – húzó kötél
- Trambulin
- Udvari mozgásfejlesztő mászóakák
- Több funkciós óvodai mászóka

5.6. Külső világ tevékeny megismerése

A külső világ tevékeny megismerésének célja, hogy a gyerekek minél több tapasztalatot szerezzenek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetből, amely segíti őket abban, hogy teljes biztonsággal tájékozódjanak az őket körülvevő világban. Tapasztalati úton történő megismeréssel lehet elérni, hogy a gyermek tisztelje a környezetét, és bátran alakítsa azt anélkül, hogy kárt okozna benne. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

Az óvodapedagógus feladatai

- használja a megismert segédanyagokat (az óvoda testülete által kidolgozott módszertani munkafüzetek)
- játékosan alakítsa ki azokat a szokásokat, mely a környezetünkkel való harmonikus együttélést szolgálják a csoportszobában, az udvaron, és a séták során,
- figyeltesse meg az évszakok változásait, a természeti jelenségeket, a növényeket, állatokat, a természetes anyagokat,
- meséljen a természetről, alakítson ki környezetbarát értékrendet,
- alakítson ki környezetbarát szokásokat, életformát a következő területeken:
 - külső természeti környezet (levegő, víz, talaj, növények, állatok),
 - külső, ember alkotta környezet (épületek, tárgykultúra, műemlékek),
 - belső természeti környezete (egészséges életmód, táplálkozás, mozgás, napirend, szokások, betegség megelőzés),
 - belső személyes környezet (mentálhigiéné, lelki élet egészsége, helyes énkép, önértékelés),
- igyekezzen felkelteni és fenntartani a gyermekek érzelmi érdeklődését, kedvét a természeti jelenségek iránt,
- alapozza meg a környezetbarát életmód kialakítását,
- tervezzen, szervezzen alkalmi és folyamatos megfigyeléseket a természeti és társadalmi környezetben,
- biztosítsa a gyermek számára a biztonságos tapasztalatszerzés lehetőségét a csoportszobában és az udvaron,
- segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában,
- hívja fel a szülők figyelmét a gyermek környezet iránti érdeklődésének fontosságára, ismertesse az alapvető környezetvédelmi szabályokat,

- a nagycsoportosok ismerkedjenek meg az első osztályosok életével,
- ismertesse meg a gyerekeket a biztonságos közlekedéssel, kapcsolatos szabályokkal,
- ismertesse meg a gyereket a természet és társadalmi környezet érdekes, lényeges vonatkozásaival, összefüggéseivel,
- valóság-hű képet adjon a gyerekeknek a környezetről,
- törekedjen arra, hogy a megszerzett ismeretek, tapasztalatok segítsék a koruknak megfelelő biztonságos eligazodást a világban,
- érje el, hogy a valóság megismertetése során a gyermeknek pozitív viszonya alakuljon ki az objektív világhoz,
- törekedjen az ismeretek sokoldalú megközelítésére (verbális, vizuális, manuális módszerek),
- keltse fel és mélyítse el a gyerek érdeklődését, kíváncsiságát és megismerési vágyát,
- fejlessze érzékelésüket, megfigyelő-képességüket, emlékezetüket, képzeletüket,
- formálja gondolkodásukat, beszédüket - alakítsa ki a kulturált magatartás leg-
elemibb normáit,
- fejlessze a természeti - társadalmi környezet iránti esztétikai fogékonyságot, helyes erkölcsi, érzelmi viszonyt,
- segítse a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakozását, a matematikai szemlélet megalapozását, a környezet megismerése során teremtsen olyan helyzeteket, melyen a gyermekek matematikai ismereteket szereznek, ahol megismerik a mennyiségi-, alaki-, nagyságbeli- és téri viszonyokat, fejlődik ítéliképességük, tér-, sík-, és mennyiségsszemléletük,
- az óvónő feladata, hogy biztosítson alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalatok megszerzésére, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak kialakítására,
- segítse az iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatok megszerzését, rész-képességek, gondolkodási műveletek, szokások elsajátítását,
- a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartás formálás alapozására, alakítására,
- végezzen képességfejlesztést a következő területeken:

Tapasztalás: érzékelés, észlelés, megfigyelés, a környezetben rejlő értékek felismerése.

Emlékezet: mozgásos cselekvések, képi emlékezés, élmények felidézése.

Megértés: azonosítás, megkülönböztetés, ok-okozati összefüggések felismerése, állítások, kérdések, utasítások megértése, ítéliképesség alakítása,

Gyermeki tevékenységek

- beszélgetnek a családról, óvodáról, eljátszanak különböző szerephelyzeteket,
- évszakokról, természeti jelenségekről, állatokról megfigyelés, kísérletezés, gyűjtőmunka során tapasztalatokat szereznek,

- tárgyakat, személyeket hasonlítanak össze, rendeznek sorba megnevezett tulajdonságok szerint,
- megismerkednek az első osztályosok életével,
- megismerkednek a közlekedéssel kapcsolatos szabályokkal,
- ismereteket szereznek a testükről, egészségügyi szabályokról, szokásokról,
- megismerkednek a gyerekek a növényekkel, zöldségekkel, gyümölcsökkel, állatokkal,
- mérési, összemérési feladatokat végeznek mennyiségekkel, halmazokkal, különböző egységekkel,
- a geometria körében tapasztalatokat szereznek,
- építenek, alkotnak szabadon és másolással,
- tükörrel tevékenységeket végeznek,
- térben és síkban tájékozódnak önállóan és segítséggel,
- sétákon vesznek részt, ahol a természet védelmét gyakorolják, és a helyes, környezetbarát viselkedés alapvető elemeivel ismerkednek meg,
- ismereteket szereznek az óvodán belüli élőlények életéről (óvoda kertjében),
- megismerkednek Kőbánya nevezetességeivel, parkjaival, épületeivel,
- megismerkednek az ésszerű gazdálkodással, a természeti értékekkel (víz, levegő, talaj), az anyagok újrahasznosításával, a szelektív hulladékgyűjtéssel és ennek hasznosításával,
- tevékenyen vegyenek részt a hagyományos ünnepek és a zöld napok megszervezésében
- gyakorolják a helyes közlekedést.

Módszertani alapelvek

- teremtsen meg az óvodapedagógus a természet szeretetének, védelmének lehetőségét,
- tegye lehetővé a gondolkodási képesség hajlékonyságának alakulását,
- tartsa szem előtt a gyermek egyéni fejlődési ütemét,
- törekedjék arra az óvodapedagógus, hogy harmonikus kapcsolat alakuljon ki a gyermek és környezete között,
- tartsa szem előtt az önálló problémamegoldás lehetőségét.

Fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- ismerik lakásuk címét, szüleik foglalkozását,
- gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában,
- ismerik a környezetükben lévő néhány intézményt (bölcsőde, iskola, orvosi rendelő, posta, stb.) rendeltetését,
- felismernek néhány feltűnő összefüggést a tárgyak és a jelenségek között,
- a testrészeket az emberi test felépítésének megfelelően felsorolják; igényesek testük tisztaságára,
- felismerik a napszakokat,

- különbséget tudnak tenni az évszakok között, ismerik az egyes évszakok néhány jellegzetességét,
- ismerik a növény szót,
- a gyümölcsöt megmosva fogyasztják,
- tudják, hogy a növények fejlődése és az időjárás között összefüggés van. Önállóan gyakorolják a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit, ismernek növényt kapcsolatos munkákat (szántás, szüret, aratás),
- az általuk ismert állatokat csoportosítják a szerint, ahol élnek. Ismerjék tulajdonságaikat,
- kialakulnak elemi ismereteik a környezetvédelemről,
- a gyermekek általában képessé tehetők arra, hogy az óvodapedagógus kérdéseit, gondolatát megértsék, kövessék. Matematikai jellegű helyzetről, problémáról saját gondolataikat is szabadon elmondják, egymás állításainak igazságát megítélik, megbeszélik, esetenként kijavítják saját tévedéseiket,
- képesek jól ismert tulajdonságok szerint válogatás folytatására, sorba rendezés kiegészítésére, saját szempontú válogatás, sorba rendezés végzésére,
- összehasonlításukat szóban is kifejezik, és mások állítását megítélik,
- értik és helyesen használják a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban összehasonlítást kifejező szavakat (hosszabb - rövidebb, több - kevesebb, stb.),
- hosszúság jellegű mennyiségeket önállóan is össze tudnak mérni, az összemérés alapján helyes megállapítást tudnak tenni. Részt tudnak venni más mennyiségek összemérésében, alkalmi egységekkel való mérésben. Össze tudnak mérni két halmazt párosítással (legalább 10-ig) az elemek különféle színe, nagysága, elrendezése esetén is,
- elő tudnak állítani különféle elemekből különféle elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet,
- tárgyakat meg tudnak számlálni legalább 10-ig,
- másolással képesek megépíteni a mintával megegyező térbeli és síkbeli alakzatokat,
- képesek különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, egyes egyszerű tulajdonságokat meg is nevezni,
- a tükörrel való tevékenységük tapasztalat és élményszerzésre szolgál,
- kialakul a bal-jobb differenciálás, értik és követni tudják az irányokat, illetve helyeket kifejező névutókat (alá, fölé, közé, alatt, fölött, között). A síkban megszokott megegyezést megértik (mit értünk a vízszintes síkban az alatt, fölött szavakon).

Funkcionális eszközök felsorolása:

- képek, kártyák,
- társasjátékok,
- logikai készlet,
- MINIMAT,

- nagyítók,
- értelemfejlesztő játékok,
- újságok, könyvek, lexikonok
- munkalapok, munkatáblák

5.7. Munka jellegű tevékenységek

A munkajellegű tevékenységeket jelentős személyiségfejlesztő eszköznek tekintjük programunkban. A cselekvő tapasztalatszerzésnek, a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges képességek, tulajdonságok alakításának fontos színtere. A munka hozzájárul az értelmi képességek fejlődéséhez - megalapozódik a munka iránti tisztelet, a munka eredményének megbecsülése, hasznosságának értelme. A közösségi kapcsolatok alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája. Az önként vállalt feladatok teljesítése, a közösségért végzett munka öröm. A munkajellegű tevékenységek és normák, értékek, szabályok kialakulását segíti. Lehetőséget ad a tapasztalatszerzésre

Az SNI-s gyermekeknek is lehetőséget kell teremteni, hogy ugyanúgy részt vehessenek a munka jellegű tevékenységekben, mint társaik, ezzel is növelve önbecsülésüket.

Az óvodapedagógus feladatai

- biztosítson a gyermek életkorának megfelelő munkatevékenységet,
- munkavégzés során adjon teljes önállóságot a gyerekeknek,
- fejlessze a gyermek döntésképeségét,
- biztosítson a munkához megfelelő helyet és eszközöket, szoktassa rá, hogy tartsák rendben az eszközöket,
- biztosítsa a munkafajták bevezetésének fokozatosságát,
- biztosítson a munkához szükséges nyugodt, kiegyensúlyozott légkört,
- kapjon a gyermek saját magához mértén fejlesztő értékelést.

A gyermek tevékenységei

- a gyermekek magukkal kapcsolatban minden teendőt - testápolás, öltözködés, étkezés, környezetük, ruhájuk rendben tartása - eleinte kis segítséggel, majd önállóan végeznek,
- a naposi munkák során a gyerekek társaik érdekében tevékenykednek,
- segítenek az óvónőknek, vagy a kisebbeknek,
- megbízásoknak eleget tesznek,
- ajándékokat készítenek,
- termet rendeznek, díszítenek,
- játékok megjavításában részt vesznek,
- udvaron játékeszközöket rendben tartják,
- virágmagvakat vetnek, gyomlálnak, locsolnak,
- természetsarok berendezésében részt vesznek (gyűjtőmunka).

Módszertani alapelvek

- tegye lehetővé a munkavégzéshez szükséges képességek kialakulását (kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság, kötelességteljesítés),
- törekedjék arra, hogy kialakuljon a gyerekekben az önálló döntés képessége,
- érvényesítse a fokozatosság, aktivitás, állandóság és folyamatosság elvét,
- tartsa szem előtt, hogy minden munka örömforrás legyen.

Fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- elvégzi a saját önkiszolgálásával kapcsolatos teendőket,
- a naposok terítenek, leszedik az asztalt, összesöprik a morzsát,
- segítenek a foglalkozáshoz szükséges eszközök kiosztásában, részt vesznek a csoportszoba átrendezésében, díszítésében,
- részt vesznek a játékjavításban, babaruhamosásban, babaszoba-, konyha nagy-takarításában,
- tisztítják és átrendezik az élősarkot - terméseket, kavicsokat, növényeket gyűjtöttek,
- a megbízásokat önként és pontosan teljesítik,
- részt vesznek tavaszi-, őszi kerti munkában, télen a hólapátolásban.

Funkcionális eszközök felsorolása:

- gyermekméretű lapát, söprű,
- napos kötény,
- gyermekméretű szerszámok (gereblye, ásó, hólapát, söprű).

5.8. Tanulás

A tanulás és az értelmi nevelés színtere az óvodai élet minden mozzanata. Programunk szellemiségétől távol áll minden kényszerítő megoldás.

A tanulás a nevelési célok érdekében spontán és szervezett tevékenység, mely magába foglalja a kisgyermek kognitív, kommunikációs és cselekvési képességeinek, magatartásának, tanulás iránti vágyának fejlesztését. A tanulás célja nem csak az ismeretek bővítése, hanem a képességek, a gyermek kompetenciáinak fejlesztése.

A valódi tudás az, amit a gyermek maga fejt meg és cselekvésen keresztül sajátít el. Ennek érdekében fontos, hogy minél több tapasztalathoz jusson, élményeket élhessen át, és természetes kíváncsiságát kielégíthesse. Az óvodapedagógusnak az ismeretek tapasztalati úton történő megszerzéséhez kell hozzásegítenie a gyermekeket. Az óvodapedagógus, a gyermek személyiségének kibontakozását a tanulás során, személyre szabott, pozitív értékeléssel kell hogy segítse. Megteremtí annak lehetőségét, hogy a gyermek a játékon, a művészeteken, az alkotó munkán, saját tevékenységén keresztül szerezhesse meg azokat az élményeket, amelyek megnyitják, és ébren tartják benne a vágyat a környező világ megismerésére, a tanulás örömeinek átélésére.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg. Programunk a tanulást, az értelmi fejlesztést a játék, mozgás, kommunikáció, a környezeti és az esztétikai nevelés során realizálja.

A tanulás lehetséges formái az óvodában

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- spontán játékos tapasztalatszerzés,
- cselekvéses tanulás,
- gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- a gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus feladatai

- a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segítse a gyermek személyiségének kibontakozását,
- biztosítson az ismeret- és tapasztalatszerzésre lehetőséget a nap folyamán, a kompetencia alapú óvodai program csomag elemeinek beépítésével,
- alakítsa ki az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartást és viselkedéstanulást,
- építsen a spontán játékos tapasztalatszerzésre, és szervezzen a szabadban minél több tanulási szituációt,
- alakítsa ki a gyerek feladattudatát,
- biztosítsa a tanulás képességfejlesztő hatásának érvényesülését,
- használja az egész életen át tartó tanuláshoz nélkülözhetetlen képességek és készségek és kompetenciák fejlesztését szolgáló programcsomagok elemeit,
- értékeljen differenciáltan,
- személyre szabott, pozitív értékeléssel segítse a gyermek személyiségének kibontakozását a tanulás során,
- elégítse ki a gyerek tevékenységvágyát,
- tervszerűen, tudatosan dolgozza fel az ismereteket,
- biztosítsa az óvodapedagógus a változatos tevékenységet, melynek során ismereteket szerezhetnek természeti, társadalmi környezetükről,
- fordítson gondot a már elsajátított ismeretek, jártasságok, készségek állandó gyakorlására ill. az új ismeretekbe való beépítésére,
- rendszerezze és bővítse a gyermek spontán szerzett tapasztalatait, a gyermeki kérdésekre válaszoljon,

- fejlessze a gyerek értelmi képességeit:
 - valóság-hű észlelés,
 - figyelemösszpontosítás,
 - valósághoz közelítő emlékezet,
 - reprodukív képzelet,
 - problémamegoldó és kreatív gondolkodás,
 - alakuló formai gondolkodás,
- elégítse ki a gyerek megismerési vágyát, kíváncsiságát, sokoldalú érdeklődését,
- teremtsen olyan szituációkat, amelyekben a gyermek megismerheti a felfedezés, a kutatás örömeit,
- fejlessze a gyerek kitartását, önállóságának, figyelmének pontosságát,
- nyújtson segítséget olyan tapasztalatok szerzéséhez, amelyekben a gyerek saját teljesítőképességét is megismerheti.

A gyermek tevékenységei

- játéktevékenység, a gondozási feladatok, munkavégzés során szerzi az ismereteket,
- aktívan részt vesz az óvodai napi tevékenységekben,
- a gyermek megfigyeléssel ismereteket, tapasztalatokat gyűjt,
- családi és óvodai élményeit felidézi, emlékezete fejlődik,
- kreatív tevékenységet végez,
- a nap folyamán felvetődő problémahelyzeteket megoldja,

Módszertani alapelvek

- építsen a gyermekek kíváncsiságára,
- használja ki aktivitásukat,
- értékelje a kreatív megoldásokat,
- teremtsen meg a játékban az integrált, cselekvéses gondolkodási formák lehetőségeit,
- egyénhez mérten értékeljen,
- használja fel a már meglévő ismereteket,
- tartsa egyformán jelentősnek a különböző képességeket, készségeket és a meglévő tudást,
- folyamatosan és fokozatosan várja el az együttműködést, a feladattartást, az irányíthatóságot,
- törekedjen arra, hogy a gyermek örömmel és önként vegyen részt az ismeretszerző tevékenységekben,
- tartsa szem előtt az óvodapedagógus a játékosság elvét,
- tegye lehetővé, hogy a gyerek megérezze a felfedezés örömét,
- differenciált feladatadással tartsa szem előtt a gyermek egyéni fejlődésének ütemét.

Fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- tudnak alkalmazkodni a közös tevékenységek rendjéhez,
- tudnak önállóan feladatokat, megfigyeléseket végezni,
- kialakul szándékos figyelmük (10'-15'),
- problémamegoldó gondolkodásukban felismernek több utat is a nyitott helyzetek megoldására,
- tudnak társaikkal együttműködni a cél érdekében,
- saját tevékenységüket értékelni és ellenőrizni tudják.

6. A gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

A gyermekvédelem a gyermek jogainak érvényesítéséhez, a szülők kötelességeinek teljesítéséhez, a veszélyeztetés megelőzéséhez nyújt jogi háttérrel.

A legfontosabb feladatunk az:

- 1997. évi XXXI. Törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 2012. évi I. törvény a Munka Törvénykönyvéről
- 2011. évi CXC. törvény a Nemzeti Köznevelésről
- 1991. november 20. ENSZ,
- 1991. évi LXIV. Gyermekek jogai törvény,
- 1959. évi ENSZ Gyermekek jogainak,
- 1952. évi Családjogi alaptörvény

betartása, az óvó- védő funkció előtérbe helyezése.

Területek

- 1./ Általános preventív gyermekvédelem.
- 2./ Speciális óvodai gyermekvédelem.
- 3./ Felzárkóztatás a rászoruló gyermekeknél fejlesztő program szükség szerinti beindítása.
- 4./ Tehetséggondozás.

Cél:

- a prevenció,
- a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése,
- a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése,
- igazolatlanul mulasztott napok számának csökkenése, megszűnése
- segítségnyújtás a veszélyeztetettség megszüntetésében, együttműködés a szakemberekkel,

- a testület által kidolgozott Esélyegyenlőségi program a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek oktatási sikeressége érdekében című programunk alapján végezni a munkánkat:

- SNI-s, BTM-s gyerekek segítése
 - a HH, HHH gyerekek bekerülése a rendszerbe,
 - felzárkóztatás
- tehetséggondozás biztosítása.

Feladataink:

Megelőzni, elhárítani, enyhíteni a gyermekeket érő bármilyen károsító hatást. Testi és lelki egészség fejlesztése, viselkedési függések, szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése életkori sajátosságokhoz illeszkedő játékos programokkal. Az esélyegyenlőség biztosítása.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egészségneveléséhez szükség esetén a BÁRKA, az Egészségügyi Szolgálat segítségét kérni.

Halmozottan hátrányos gyermekek szüleinek társadalmi integrációját munkadélutánok, orvosi tanácsadás, szülői értekezletek szervezésével segíteni.

A jó képességű gyermekeknél fejlessze az óvónő a gyermekek jó adottságait, és adjon több alkalmat azok továbbfejlődéséhez.

A gyermekvédelmi munka megszervezése 1999. szeptember 1-jétől.

Kiemelt feladataink:

1. Védő-óvó magatartás kialakítása.
2. Feltérképezni a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos és veszélyeztetett gyermekeket, mely a kulturális környezet anyagi, technikai, szellemi elmaradást, lelassult fejlődési környezetet, a kulturáltság és az érettség alacsonyabb szintjén megrekedt embereket jelenti testületünk felfogása szerint.
3. Felderítés és tanácsadás családlátogatással, egyéni beszélgetéssel, szakemberek (pszichológus, orvos, védőnő, esetenként családgyógyász) bevonásával.
4. Előforduló igazolatlan mulasztások okainak feltárása.
5. Jelzőrendszerként való működés.
6. Krízishelyzetben lévő családokkal való kapcsolattartás.

Okai lehetnek:

- alacsony jövedelem,
- rossz lakásviszonyok,
- alacsony iskolázottság,
- családi háttér,
- családstruktúra,
- család érzelmi atmoszféra,
- bánásmód - nevelés,
- pszichopatológiai tényezők.

7. A család szokásainak megismerésével, tiszteletben tartásával megtalálni családonként a megfelelő módszereket (egyéni bánásmód, szakember segítsége, kapcsolatfelvétel szervekkel, stb.).

Konkrét feladataink:

- családias, bizalmas, őszinte, szeretetteljes légkör kialakítása optimális személyi feltételekkel,
- a felnőttek iránti bizalom helyreállítása,
- a gyermekek felkészítése az önálló életre, az iskolára,
- a családi életre nevelés (önkiszolgálás, gondozás, fiú-lány kapcsolata, idősebbekkel való kapcsolat),
- korrekciós nevelés, felzárkóztatás, differenciált fejlesztés szükség esetén fejlesztő foglalkozások szervezésével,
- tehetséggondozás a jó képességű gyermekek megfelelő iskolába kerüljenek (zenei, sport, művészeti, stb.),
- utógondozás (aki állami gondozásból került családhoz),
- HH, HHH gyerekek bekerülése a rendszerbe már három éves kortól, kapcsolat más szakemberekkel.

Segítő intézményeink:

1. Fővárosi Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői Bizottság X. kerületi Tagintézménye
2. Bárka Kőbányai Szociális és Gyermejkjóléti Központ,
3. Gyámhatóság,
4. Nevelő családok,
5. Gyermeatmentő Egyesületek,
6. Alapítványok (Támasz Alapítvány, Down Alapítvány),
7. Utcai gondozóhálózat.
8. Védőnői hálózat

Nagyon fontos, hogy a gyermekekkel kapcsolatos nevelési céljaink eléréséhez a szülőt is megnyerjük. Szorgalmaznunk kell, hogy a szülők ne mondjanak le szülői szerepükről, éljenek jogaikkal és teljesítsék kötelezettségeiket.

7. Szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködési formái, továbbfejlesztésének lehetőségei

Kiemelt kapcsolatunk van a családdal. Célunk a szülői jogok tiszteletben tartásával partneri viszony kiépítése. Óvodánkban mindent a gyermekekért és szüleiért teszünk. Igényeiket, nevelési szokásaikat minden induló kiscsoportban fel-

mérjük. Próbálunk egymáshoz alkalmazkodva együttműködni. Jogaikat és kötelességeiket ismertetjük és elvárjuk, hogy éljenek is vele, segítsék munkánkat, hogy kiegészíthessük három éven keresztül a családi nevelésüket.

Fontosnak tartjuk a következő alapelveket:

- A család a szocializáció első színtere.
- Az óvoda a „segítő” szerepét tölti be, az első olyan közösség, ahol a gyermek a családon kívül folytatja szocializálódását, de a szülőnek is ismerkedési lehetőséget biztosít más szülőtársakkal.
- A szülőknél jogaik és kötelezettségeik vannak gyermekük gondozásában, nevelésében, fejlesztésében, iskolai életre való alkalmassá tételében.
- Az óvodapedagógusok szakszerűen segítik a szülőket a gyermeknevelésben, ezzel elősegítik a gyermekük iránti felelősségérzetük növekedését.
- Az óvodai nevelésben megteremtjük a feltételeit a családok szocializációs különbségeiből adódó hátrányok kompenzálására.
- Tervezett, tudatos, kezdeményező kommunikáció megvalósítása a szülők és óvodapedagógusok között, kiemelten az SNI-s, BTM-s, HHH-s, HH-s és migráns gyermekek esetében.
- A sajátos nevelési igényű gyermekeket nevelő családok segítése, támogatása.
- A gyerek nevelése a család joga és kötelessége, az óvoda kiegészítő, segítő szerepet tölt be. A szülőnek kötelessége a gyermek érdekében a megfelelő tájékoztatást megadni az óvodapedagógusok számára.
- A család és az óvoda kapcsolata a pedagógiai hatások forrása. Alapvető feltétel a kölcsönös tisztelet és bizalom.
- Az óvoda minden dolgozójával szemben egységes követelmény és elvárás, hogy előítéletektől mentesen közeledjen a családokhoz.
- A gyerekeket érintő fontos kérdésekben kikérjük a szülők véleményét és bevonjuk őket a döntéshozatalba.
- Az óvoda törekedjen az eltérő nevelési igények közelítésére.
- Pozitív attitűddel befogadjuk, elfogadjuk, megértjük a szülőket. Csak ebből a pozícióból lehet az együttműködést elindítani a hiányosságok korrigálása érdekében.
- Titoktartási kötelezettség megtartása mellett, a gyermekek érdekében szükséges konzultációk megtartása.

Kapcsolattartásunk formái óvodánkban:

- Nyílt napok a bölcsődéseknek.
- 0. szülői értekezlet a bölcsődében.
- Beiratkozáskor a csoportszoba, udvar megismertetése.
- Szülői értekezletek, melyből kiscsoportban minimum hármat, középső és nagycsoportban minimum kettőt tartunk. Témáit a minőségi team által összeállított munkafüzet és a szülők igényei alapján állítunk össze. Réteg- szülői ér-

tekezetet is tartunk, a beszédhibás és úszó gyermekek szüleinek. SZSZ értekezletet minden évben kétszer a vezető tart.

Szülői értekezletet vagy fórumot is szervezünk az iskolaválasztás előtt álló gyermekek szüleinek, a fejlesztőpedagógus, és a pszichológus irányításával.

- Fogadóórákat a szülők igényei alapján szervezzük meg. Rendszeresen tájékoztatjuk a szülőket nevelési elképzeléseinkről, eredményeinkről.
- A nyílt napok megszervezésének célja, hogy a szülők bepillantást nyerjenek az óvoda életébe.
- Családlátogatásokat a körzeti gyermekeknél a szülőkkel egyeztetve szervezzük, a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyerekeknél feltétlenül elvégezzük.
- A kézműves délutánok szervezésének a célja, hogy az otthoni együttjátszáshoz, barkácsoláshoz adjunk ötleteket.
- A fali újságokon az óvoda életével, programjainkkal, egészséges életmóddal, játékokkal, könyvajánlóval kapcsolatos cikkeket helyezünk el, illetve, szülők is írhatnak, helyezhetnek el cikkeket a földszinti faliújságon.
- Napi kapcsolattartás célja, a gyermekekről fontos, rövid, információk megbeszélése.
- Gyermeknapi, évbúcsúztató Bóbita Napok a szülők közreműködésével.
- Mozgásos - egészségvédő napok szervezése a szülőkkel együtt.
- Szülői beszélgető körök szervezése, igények alapján.
- A hagyományos kapcsolattartási formák mellett törekszünk új, a szülők igényeihez igazodó lehetőségek keresésére. (pl. Autista és Down szindrómával élő gyermekek szülei részére támogató, segítő csoport igény szerinti létrehozása, programok szervezése.)

Továbbfejlesztési lehetőségek:

MIP 3./6./1. számú folyamatszabályozás

8. Óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens és dajka együttműködési formája

Kiemelkedően fontosnak tartjuk az óvodapedagógusok, pedagógiai asszisztensek és dajkák hatékony együttműködését, mely az inkluzív nevelés, az integrációs feladatok megvalósításában különösen nagy szerepet kap.

A kölcsönös megbecsülés, egymás munkájának segítése fontos része a mindennapi gyakorlatnak.

Az óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens és dajka, kiegészítve egymás munkáját, teheti csak sikeressé az óvodai csoportban szükséges feladatok ellátását, a célok megvalósítását.

Fontosnak tartjuk a következő alapelveket:

- Az óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens és dajka munkatársi kapcsolata egyenrangú legyen.
- A pedagógiai asszisztens és dajka törekedjen a pedagógiai munka megismerésére, segítésére.
- Az óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens és dajka együttműködése harmonikus legyen. A feladatokat, problémákat megbeszéljék, alakuljon ki és természetessé váljon közöttük a jó kommunikáció.
- A pedagógiai asszisztens és dajka pozitív modellként álljon a gyermekek előtt. Beszéde, viselkedése példaértékű legyen.
- A pedagógiai asszisztens és dajka törekedjen arra, hogy minden gyermek szükségletének, képességeinek, készségeinek kibontakoztatásához, személyisége védelméhez, fejlesztéséhez a megfelelő segítséget adja, különös figyelmet fordítva az autista és Down szindrómával élő gyermekek esetében.
- A pedagógiai asszisztens és dajka, munkája során a gyermekek érdekeit tartsa szem előtt.
- A pedagógiai asszisztens és dajka törekedjen a jó partnerkapcsolat kialakítására a szülőkkel.
- A gyermekek személyiségjogait minden esetben tartsa tiszteletben.
- Tartsa fontosnak az önképzést, az új ismeretek elsajátítását.

Az óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens és dajka közösen, egymás munkáját támogatva lássa el a feladatokat, vegyen részt az óvodai tevékenységekben, programokban.

(nyílt napok, jeles ünnepek, kirándulások, munka délutánok stb.)

9. Nyilvánosságra hozatal

A Köznevelési Törvényben szabályozottak alapján az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja alapján készített módosított Pedagógiai Programunkat a Nevelőtestület fogadja el, és az intézményvezető hagyja jóvá. A Pedagógiai Program azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyekből a fenntartóra többletkötelezettség hárul, a fenntartó egyetértése szükséges.

Az elfogadott program 1-1 példánya megtalálható a csoportokban, az óvoda könyvtárában és az óvoda előterében, mely mindenki számára elérhető.

Nyilvánosságra hozatal egyéb módja:

- www.bobitaovi10.hu (honlapon)
- KIR rendszer

A jóváhagyás után e szerint dolgozunk.

10. Mellékletek

1.sz. melléklet Felhasznált irodalom

2.sz. melléklet Legitimációs záradék

3.sz. melléklet Nevelőtestületi értekezlet jegyzőkönyve

4.sz. melléklet Szülői Szervezet értekezletének jegyzőkönyve

FELHASZNÁLT IRODALOM

Ajánlás a kompetencia alapú oktatási program csomag adaptálásához
Nevelési Tanácsadó és Pedagógiai Szolgáltató Központ 2008.

Benedek István: Óvodavezetés másképpen?! Okker kiadó 1997. Budapest

Fábián Katalin Dr. Gáspár László Dr. W. Mikó Magdolna: Tevékenységközpontú
óvodai nevelési program OKI 1996. OVITOP (Adatbankban lévő óvodai program)

HEFOP – jegyzetek 3. 1. 4

Lépésről - Lépésre OKI 1996. OVILÉP (Az adatbankban lévő óvodai program)

Maróth Júlia: Az iskolaérettség kritériumai, illetve milyen az iskolaérett gyerek?
Segédeszköz és a képességek jobb megismeréséhez Országos Pedagógiai Intézet
1982.

A Nemzeti Alaptanterv OKKER 1994. Budapest

Óvodavezetők kézikönyve I., II. Okker 1994.IV. 1996. Budapest

Pedagógiai Programkészítés az óvodában 1996. Debrecen

Dr. Pereszlényi Éva - Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Játék - Mozgás - Kommunikáció-programja OKI 1996. OVIJMK (Az adatbankban lévő óvodai program)

Dr. Pereszlényi Éva előadásai és jegyzetei a Helyi Óvodai Nevelési Program-
készítéséről Budapest 1997. április (KPK-X.ker.)

Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában
Alex-typo 1992. Budapest

Porkolábné Dr. Balogh Katalin – Dr. Páli Judit: Komplex Prevenziós óvodai
program Országos Közoktatási Intézet 1997. Budapest

Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja 363/2012.(XII.17.) Kormányrendelet

A Kormány 137/2018. (VII.25.) Korm. rendelete az Óvodai Nevelés Országos
Alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII.17.) Kormányrendelet módosításáról

Törvények: 1993. évi LXXIX törvény a Közoktatásról
2011. évi CXC. törvény a Nemzeti Köznevelésről

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Kőbányai Bóbita Óvoda
„Harmonikus Gyermekkorért” Óvodai Pedagógiai Programjának érvényességi
ideje:
Jóváhagyásától (visszavonásig) módosításig.

**„Harmonikus Gyermekkorért” Óvodai Pedagógiai Program megvalósítása a
fenntartót többletkötelezettséggel nem terheli.**

Tervezett felülvizsgálat időpontja: 2024. március 31.

A módosítás módja:

A nevelőtestület 2/3-os, illetve a Szülői Szervezet többségi indítványára, a felül-
vizsgálat során felmerült indokok alapján.

Elfogadta:

2019. március 26-án a nevelőtestület a „Harmonikus Gyermekkorért” Óvodai Pe-
dagógiai Programot egyhangúan elfogadta, melynek jegyzőkönyve a 4.sz. mellék-
letben található.

Egyetértését nyilvánította:

A Szülői Szervezet 2019. március 26-án egyetértését nyilvánította, melynek jegy-
zőkönyve az 5. sz. mellékletben található.

Jóváhagyta:

Blattner Edit

Blattner Edit
óvodavezető

A NEVELŐTESTÜLETI
ÉRTEKEZLET
JEGYZŐKÖNYVE

SZÜLŐI SZERVEZET
ÉRTEKEZLETÉNEK
JEGYZŐKÖNYVE